

Izhaja vsaki četrtek ob 4. uri popoldne. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni. Za manj premožne za celo leto 3 krone, za pol leta K 1:50. Za Nemčijo je cena listu 5 K, za druge dežele izven Avstrije 6 kron.

Rokopise sprejema „Narodna Tiskarna“ v Gorici, ul. Veturini št. 9.

Naročnino in naznaniila sprejema upravništvo, Gorica Semeniška ulica št. 16. Posamezne številke se prodajajo v tobakarnah v Šolski ulici, Nunki ulici, na Josip Verdijevem tekaliscu mspri mestnem vrtu, pri Vaclavu Bantagartl v Korenjski ulici in na Korenjskem bregu (Riva Como) št. 14 po 8 vin.

Oglasi in poslanice se računajo po petih vrstah in sicer: če se tiska enkrat 14 v., dvakrat 12 v., trikrat 10 v. Večkrat po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik: J. Vimpolšek v Gorici.

Tiska „Narodna Tiskarna“ (odgov. L. Lukežič) v Gorici.

Ali pojdemo volit? To se zna, da pojdemo! In sicer bomo volili kandidate Slovenske Ljudske Stranke. Pa tudi druge bomo pregovarjali za to! To je naša sveta dolžnost! Na stran vse malenkosti! Pred očmi imejmo cilj in smoter, za katerega se gre. Osebe naj ne odločujejo! Načela naj stoje v ospredju! Dne 26. avgusta, ko oddamo glasove za naše kandidate, naj bode dan vsegoriške slave, dan vstajenja našega ljudstva po vzgledu bratov Korošcev, Štajercev in Kranjcev! Na delo!

Kaj je goriška „Kmečka stranka“?

Ta stranka je past, v katero lovijo našega kmeta liberalci Gabrščekove in Frankove struje. Že ime te stranke je slepilo. Imenuje se „Kmečka stranka“, a je stranka brez kmetov. Pardon! V tej stranki je res tudi nekaj kmetov in posestnikov, a ti nič ne ukažejo in so brez vpliva. Oni so le lestvica, po kateri hočejo nekateri kmečki „prijatelji“ splezati do časti in masti. Vidni in nominalni voditelji so: advokat dr. Franko, veleposestnik Ivan Saunig v Biljah in Ivan Mrmolja, bivši vrtojbenski občinski redar, sedaj urednik „Kmečkega glasa“. Prvi hoče postati namestnik deželnega glavarja — in pa deželni odbornik. Drugemu gre za čast deželnega poslanstva. Tretji skuša kot urednik strankinega glasila in kot plačan agent in parade-kmet goriških liberalcev s svojim nabrušenim jezičkom prislужiti nekoliko kronic.

Pravi, čeravno nevidni voditelj „Kmečke stranke“ je pa bivši učitelj

Andrej Gabršček s celo gardo liberalnih učiteljev; zaradi svojega razupitega liberalizma sicer ne nastopa javno kot „kmet“, ker dobro ve, da je naše ljudstvo po večini še verno, in da bi s svojim javnim nastopom le škodoval lovu na kmeta. On stoji za kulisami, a ima vse druge kmečke voditelje na vrvi. Kaj išče ta liberalni general pri našem kmetu? Vse: čast deželnega poslanstva in mast deželnega odbornikstva. On je dandanes politični bankroter, ki ne spravi z vsemi liberalnimi frakarji niti enega kandidata v deželni zbor, če mu ne pomagajo zopet Frankovi „kmetje“. Lani je šlo; lani so ga rešili potopa agrarci; pomagali so mu tudi socijalni demokrati, katerim je dal po dr. Treotu pismeno zagotovilo, da bo njih stremljenje podpiral. Ker pa ni držal besede, ker jih je v „Soči“ celó grdo zmerjal, so mu odpovedali vsako podporo in tako bo letos — upa vsaj — naš kmet njegov rešitelj.

Glavna opora in najdrznejši agitatorji „Kmečke stranke“ so liberalni učitelji; ta stranka bi se torej morala prav za prav imenovati učiteljska stranka.

Kaj iščejo liberalni učitelji v kmečki stranki? No, povišanje plače in penzije! V agrarni obleki upajo doseči to, kar se jim ni dozda posrečilo v drugih oblekah. Seveda delajo račun brez krčmarja, kajti naš kmet ni tako nepreviden in neumen, da bi volil v deželni zbor take kandidate, za katere bodo liberalni učitelji brusili pete in jezik z namenom, da zvišajo učiteljske plače na **kmečke stroške**.

L. 1896 je bilo razposlato iz Ajdovščine več učiteljev to-le okrožnico: Učitelji na Goriškem, pozor! Katera stranka bi hotela učiteljstvu pripomoči to tega, kar mu gre po božjih in državnih postavah? Oglasi naj se, pokaže naj se, in z njo naj bi šlo učiteljstvo v boj. Ne vezimo pa se z nobenim, ne pomagajmo nobenemu, če se drugače še tako vjemamo, ako ne vemo, za kaj. Držimo se navodila: dam ti, če daš ti meni.

„Slovenski Narod“ je imenoval svoj čas pisalce te okrožnice „goriške nihiliste“. In glejte! Večina teh učiteljev je zdaj prijadrala v „Kmečko stranko“; nekateri so celo odborniki te stranke. Nekoliko časa so lavirali med „Slogino“ stranko in Gabrščekovo liberalno stranko, a že pri predzadnjih deželnozbornskih volitvah so se bojevali v liberalnem taboru. Liberalna stranka jim je bila obljubila učiteljskega zastopnika v deželnem zboru in izpolnitev njih zahtev. Ker pa ni mogla ali ni hotela učiteljem izpolniti vseh obljub, frk! so uskočili v tabor Frankovih „kmetov“.

Pred 13. leti, ko je izšla goriškomnena okrožnica, niso bili učitelji na Goriškem dobro plačani, a med tem se jim je v samih zadnjih osmih letih plača dvakrat povišala. Da je bilo to mogoče, je zasluga tudi naših poslancev, posebno pa dr. Gregorčiča in prof. Berbuča. Državna poslanca dr. Gregorčič in grof Alfred Coronini sta izposlovala l. 1899 od ministerstva predlog za deželni šolski zalog. Temu predlogu se je laška večina v deželnem zboru trdovratno upirala, a se končno vendar

vdala v toliko, da daja dežela vsako leto 250 tisoč kron šolskim okrajem. Od tega četrt milijona dobiva tolminski šolski okraj 28 tisoč kron, goriška okolica 71.100 kron in sežanski šolski okraj 37.688 kron. Za toliko tisoč kron so razbremenjeni naši kmetje in posestniki, ki bi morali drugače plačevati doklade na zemljiški in hišni davek. Po prizadevanju tudi naše stranke, posebno pa prof. Berbuča se je iztrgalo pobiranje užitnine iz rok zasebnim zakupnikom, za katere se je Gabršček z vsemi močmi potegoval. Deželni dohodki od užitnine so se znatno zvišali in šolski okraji dobivajo od deželne uprave 20 od sto doklade od užitnine na vino in mošt in davščino 1 K od hektolitra na drobno potočenega piva.

Ti deželni prispevki pa nikakor ne zadostujejo, da bi se pokrili vsi stroški za ljudsko šolstvo. Kar še manjka, plačujejo večinoma le kmetje in posestniki. Okrajni šolski sveti namreč nalagajo v pokritje šolskih stroškov doklade na zemljiški, hišni in pridobinski davek. Te doklade so že zdaj silno visoke, kajti tolminski okraj ima 100, goriška okolica 80 in sežanski okraj 110 odstotne šolske doklade. Z drugimi besedami: V tolminskem okrajnem glavarstvu plačuje kmet na vsako krono zemljiškega in hišnega davka še eno krono, v goriški okolici še 80 vinarjev, v sežanskem okrajnem glavarstvu še eno krono in deset vinarjev v pokritje ljudsko-šolskih potrebščin. Vkljub tem neznosnim dokladam ima n. pr. tolminski okrajni šolski svet še približno 400 tisoč kron dolga! To so grozne razmere! Kmeta mora biti konec!

Alojzij Remec:

Veliki punt.

Kmečka zgodba iz 18. stoletja. *)

„Tebi, moje ljudstvo, je namenjena ta knjiga! Naj roma ven v naše vasi, naj pozdravi domače kraje, naj gre pripovedovat potomcem o junaštvu pradedov v davnih dneh in obujat v srcih spomine na pretekle čase, ki so se začeli že izgubljati — — —“

S temi besedami pošilja še mlad, nadebuden fant knjigo med naše ljudstvo. — V dolgočasnih popoldnevih se je zamislil v minule dni naše zgodovine in kolikor bolj jo je premišljeval, kolikor bolj je študiral to zgodovino, tem bolj jo je vzljudil in toliko bolj je vzljudil ljudi in junake, ki jih je srečeval v spominu teh davnih dni. — „Našo zgodovino, naše ljudi, našo zemljo ljubim kakor otrok mater. — — —“

Pisatelj se je zamislil v detalje

*) Založil Alojzij Filipič. Gorica 1909. Cena 1 K 60 v. Natisnila „Nar. tiskarna“ v Gorici.

naše zgodovine, romal je od vasi do vasi in strmel pred junaki, ki jih je srečeval po revnih kmečkih bajtah; — srečeval je junake, ki jih ne pozna svetovna zgodovina, ki jih komaj pozna spomin naroda, spomin potomcev, ki so že pozabili njihova imena in njihove čase; s tem pozabljenjem se je izgubilo občudovanje — izgubila se je hvaležnost, ki smo jim jo po vsej pravici dolžni. —

Bilo je v začetku XVIII. stoletja, ko so težki in žalostni časi grenili življenje našega kmeta; davki in dacarji so ga pritiskali od vseh strani. — Revno ljudstvo je stokalo in zdihovalo, — a ni je bilo od nikoder pomoči, — morali so si sami pomagati. — Dvignili so se junaki, — nesli so kožo in kri na prodaj za staro pravdo. Velik pogum za to staro pravdo in velika ljubezen za zatirano ljudstvo jih je gnala v kruto, grozno smrt. — Listal je pisatelj po straneh teh dni, premišljeval je to zgodovino, s krvjo pisano, velika ljubezen

se mu je porodila v srcu. Ljubezen do junakov, ki so padli radi ljubezni, — ljubezen do ljudstva, za katero so padli iz ljubezni; vzel je pero v roko in narisal te junake, da proslavi njihov spomin in da ga ohrani še davnim potomcem. —

„Zate, moje ljudstvo, sem spisal to zgodbo in tebe sem imel pred očmi, ko sem zastavil pero.“ —

Ta knjiga ni namenjena izbirčnim in prenasitenim, — prostemu ljudstvu je namenjena, zgodba našega priproste naroda, našega zatiranega kmeta trpina — je spisana čisto priprosto, brez vseh nepotrebnih fraz in dolgoveznih stavkov, ki nič ne povejo, — pisana je priprosto za priprosto ljudstvo.

Slovensko ljudstvo, — kmet trpin, vzemi v roke to knjigo, te z ljubeznijo pisane krvave liste domače zgodovine! Promišljaj stare zgodbe starih dni, spoznaj svoje prednike — njihovo trpljenje in njihovo junaštvo. — Veliki punt v l. 1713 po soški dolini. — Gorica

— Solkan — Kanal — Sv. Lucija — Volče — Tolmin in drugi: — tudi naša Brda in Vipavska dolina — Rihemberg i. t. d. — preromaš v tej povesti. Vrelo je po deželi, — bil se je hud boj za staro pravdo, — teklo je mnogo krvi, odpri liste in zamisli se v preteklost, — spoznavaj zgodovino domačih krajev!

Pisatelj je, — kakor je videti iz povesti, — tedanja zgodovino dobro preštudiral, snov je stvarno, dasi nekoliko prosto obdelal. — Jezik je čisto priprost, navaden, — a pri tem popolnoma čist, dosleden prijeten in lehak. —

Le še mnogo takega lahkega, zdravega in podučnega berila ob enem našemu ljudstvu. Kolportaza, umazani romani, čifutsko slovstvo preplavlja in zastruplja dandanes naše ljudstvo; pazimo in skrbimo, da dobi v roko rajše mnogo takega čtiva!

Veselo nam bodi pozdravljena nova knjiga, razširi se po deželi, — srečno pot — in mnogo uspeha!

Ljubljana, 29. avg. 1909. V. B.

Vkljub dvakratnemu zboljšanju učiteljskih plač v teku zadnjih 8 let, vkljub temu, da kmet komaj več diha pod težo dosedanjih davkov in šolskih doklad, so se liberalni učitelji vendar zopet oglasili z novimi zahtevami. In sicer zahtevajo:

1. Znižanje službenega časa od 40 na 35 let. Tozadevno prošnjo in zahtevo so že predložili deželni zboru. Ko bi se ta zahteva izpolnila, bi se penzijski zalog v malo letih tako obtežil, da bi se morale doklade na zemljiški in hišni davek zopet povišati. Sicer pa naj se ljudski učitelji ne sklicujejo na 35 letno službeno dobo akademiško izobraženih uradnikov, kajti ti nastopajo navadno svojo službo s 25 do 26 letom, med tem ko začne lahko goriški ljudski učitelj službovati že z 19–20 letom. Po sprejetju 35 letne službene dobe bi prišli učitelji v penzijo že s 54 do 55 letom. To je vendar malce prezgodaj! Kmet mora gurati, dokler more gibati z enim udom!

2. Zahtevajo isto plačo in penzijo, kakršno imajo državni uradniki od XI. do VIII. činovnega reda, namreč 1900 do 5400 kron na leto. To so zahtevali naši liberalni učitelji skupno z „Zavezo avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“ lani na glavni skupščini teh učiteljskih društev.

Sprejete te učiteljske zahteve bi pomenjalo za našega kmeta, da bi moral **zraven** dosedanjih šolskih doklad plačevati **na vsako krono** zemljiškega in hišnega davka šolsko doklado **treh kron**, v slučaju pa, da bi hotela država prevzeti polovico stroškov za ljudsko učiteljstvo, še doklado 1 in pol krone.

Naše stališče nasproti tem zahtevam je znano.

Mi privoščimo učiteljem iz srca primerno izboljšanje njihovih dohodkov, ako prevzame stroške za ljudsko šolstvo dežela potom deželnega šolskega zaloga ali pa država. Dokler pa mora kriti kmet in posestnik večino šolskih stroškov, protestiramo odločno proti vsakemu povišanju učiteljskih plač. **Kmet je glavni steber našega naroda — in ta steber se ne sme zrušiti pod težo novih davkov in doklad.**

To je naše stališče.

Stališče „prijatelj“ kmeta, za katere se štulijo naši združeni liberalci Gabrščekove in agrarne barve, je pa drugačno! Njih listi se popolnoma strinjajo s temi zahtevami liberalnih učiteljev.

„Kmečki Glas“ n. pr. je objavil lani članek „Ljudski učitelji in mi“, v katerem je zagovarjal vse te učiteljske zahteve s tako gorečnostjo, da je moral vsakdo misliti, da je spisal ta članek kak učitelj. A glejte! Oglasil se je sam podpredsednik kmečke stranke I. Mrmolja in je izjavil: Ker mnogi govorijo, da je članek spisal kak učitelj za učitelje, povem, da sem članek jaz spisal **za stranko**. V tem članku pravi Mrmolja med drugim: Dolžnost naša je, in vam (učiteljem) zagotavljamo, da bomo mi našega kmeta privedli do tega, da bode znal ceniti ljudsko šolo in spoštovati učitelje, kakor se spodobi in je to potrebno... **Kar učitelji do sedaj zahtevajo in so sklepali na istem shodu v Gorici ni nič kaj takega, da bi moralo našemu kmetu na sploh škodovati.** Zahteve, ki jih stavijo učitelji **za razširjanje ljudskega pouka** morajo biti tudi zahteve kmeta.

Ali ste ga slišali kmetskega „prijatelja“ Mrmolja! Zdaj se mu kmet nič ne smili, ki bi moral nove stroške kriti; zdaj se priljuje liberalnim učiteljem, ker jih potrebuje kot agitatorje pri deželnozborskih volitvah! In ta kmet za parado je tudi za celdnevni pouk in za šletno vsakdanjo šolo! Dozdaj smo imeli na Goriškem posebno na kmetih skoro izključno le poldnevni pouk in šletno šolo. Proti osemletnemu obveznemu po-

uku se je uprlo kmečko ljudstvo tudi v drugih bogatejših deželah. In v naši ubogi deželi, pri takem pomanjkanju delavcev naj hodi deček od 6. do 14. leta v šolo, potem naj obiskuje par let še nadaljevalni tečaj! Še par let — in že je treba nastopiti vojaško službo, tako da preživi kmečki sin skoro polovico življenja — v šoli in v vojašnici. V takih razmerah mora iti kmetijstvo rakovo pot! Zato pa kličemo tistim našim kmetom, ki so se dali z obljubami in z lepodonečimi frazami speljati v tabor „kmečke“ stranke: Odprite oči in obrnite hrbet stranki, od katere bote imeli le materialno škodo!

* * *

Ta stranka je po svoji sestavi, po vodilnih osebah in po svojem glasilu „Kmečki glas“ ravno tako liberalna kakor takozvana narodno-napredna stranka, samo bolj potuhnjena je in bolj hinavska. Andrej Gabršček in njegova „Soča“ je do neke mere vsaj odkritosrčen. On je n. pr. letos v „Soči“ z dne 26. jan. kot predsednik svoje stranke izjavil: Mi modernizovani liberalci ali narodno-napredni možje se hočemo boriti za filozofični ustroj modernega enotnega svetovnega nazora, pripomoči temu do zmage med našim ljudstvom, dotlej pa odbijati grde nakane rimskih hlapcev srednjeveške sladke teme. O tem „enotnem svetovnem nazoru“ je pisal Gabršček že leta 1904, da je dognan vsaj toliko, **da ne more obsegati bistvenih klerikalnih nauk** in da bo prost okov šopirnih najemnikov vic, nebes in pekla.

Tu imamo vsaj jasno izražen namen Gabrščkovih modernizovanih liberalcev! Oni hočejo krščansko svetovno naziranje nadomestiti z „enotnim svetovnim nazorom“, ki ne bo obsegal **bistvenih krščanskih nauk**! In to novo vero hočejo širiti med **našim krščanskim ljudstvom**!

Gabršček je imenoval v „Soči“ stari testament staro šaro židovskih pravljič, pisoč: Taki so klerikalci vedno in povsod, kajti črna banda brez vesti, brez časti in poštenja je bila in ostane podla svojat, katere se vsi narodi otresejo edino le z leskovim mazilom, in ako to ne bo zadostovalo — s polenom. Vse Kristove nauke so vrgli med staro šaro židovskih pravljič starega zakona.

Gabršček je v „Soči“ l. 1906 kar naravnost priznal, da je od l. 1889 dalje **v odprtem boju z duhovščino** in da je bil od razkola dalje le redek oni duhovnik, ki se je upal priti z njim v dotiko.

Njegova „Soča“ je pisala l. 1905: „Klerikalci imajo svoje dogme (verske resnice) in na teh jahajo. Z dogmami stojijo in padejo. Kadar duh časa pobije njihove dogme, morajo zapreti svoje botege“. To je menda dovolj jasno povedano!

„Soča“ napada duhovnike, škofo in papeže, ona smeši verske naprave in krščanska društva. Nje lastnik in glavni urednik Gabršček prodaja in širi brezversko „Svobodno misel“ in bogotajno Warmundovo brošuro!

Pri vsem tem protiverskem gibanju je vsaj to dobro, da se sovražnik ne skriva. „Soča“ govori precej jasno! Le ob volitvah se tudi ona potuhne in zatrjuje, da so naprednjaki boljši kristjani kakor klerikalci, da ona ni proti veri itd.

Seveda ji tega nihče ne veruje, ker je pač jasno, da imamo v deželi protiversko gibanje, katero ravno ona vodi; s svojim „kristjanstvom“ lovi ob volitvah le kmečke volilce na limanice. To gibanje se mora zatreti, če se hoče ohraniti vera naših očetov. V prvi vrsti imajo duhovniki sveto dolžnost, opozarjati ljudstvo zunaj cerkve in v cerkvi na nevarnost, ki preti veri od strani

„Soče“ in njenih liberalcev. Naj le kriči ta „Soča“ in „Kmečki glas“ o „zlorabi cerkve v politične namene“. Duhovnik bo vendar smel nastopati tudi v cerkvi proti listom in ljudem, ki spravljajo vero in cerkev v nevarnost, ki komaj čakajo, da „pobije duh časa verske resnice“ in se zaprejo cerkve, ki — skratka — izpodkopujejo temelj vere in cerkve.

Samo ob sebi se umeje, da taki ljudje ne smejo priti do vlade v deželi. Lani je skušal Gabršček, nositelj liberalne ideje na Goriškem, priti v deželni odbor in s tem do uprave dežele. To mu je lani preprečila obstrukcija naših poslancev, da ne pride letos, zato naj skrbi naše krščansko ljudstvo.

Oznanjevalec „modernega enotnega svetovnega nazora“, prodajalec in širitelj brezverskih brošur in listov naj ostane za štantom pri svoji krami in naj se ne vsiljuje zopet za deželnega poslanca in odbornika. Tak človek ne more in sme biti zastopnik našega vernega krščanskega ljudstva.

(Dalje prihodnjič.)

Učitelji in politika.

L. 1899. je pisala „Soča“: Ni pravilno in protivno določilom šolskih oblastij, da se nekateri učitelji mešajo toliko v politične zadeve, dopisujejo političnim listom, da na javnih shodih kriče in se prepirajo, da javno hujskajo ljudstvo in netijo spor. Niti učiteljem ne sme biti prav, da se nekaterniki vedno širokoustijo in povsod govoré v imenu goriškega učiteljstva. Ogorčenost do onih mladih učiteljev, ki hočejo nositi zvonec in silijo biti zastopniki, ni ravno mala med razumništvom. Tako je pisala „Soča“ l. 1899! Kasneje pa, ko ji je drugače kazalo, je klicala vse učiteljstvo „na krov“, v strasten političen boj. Stranke, ki izkoriščajo učiteljstvo v svoje politične namene, so velik del učiteljstva tako zbegale, da misli, da je učitelj glavni poklic razsajanje po političnih shodih in politično modrovanje pri vrču piva. Ne bomo ponavljali, kaj so politikujoči učitelji uganjali ob lanskih deželnozborskih volitvah. Navesti hočemo iz najnovejšega časa en sam slučaj, ki jasno dokazuje, kako daleč sega politiška razuzdanost in predrznost nekaterih učiteljev.

Na javnem shodu „Kmečke stranke“ v Tolminu je govoril tudi nadučitelj Fr. Kašca ter obsojal slovensko ljudsko stranko in duhovščino. Med drugim je rekel, da duhovniki zapuščajo po smrti velike vsote denarja svojim kuharicam. Pri tem „dovtipu“ je zagnala tolminska mladež glasen smeh, tako, da je celo „Kmečki Glas“ v svojem poročilu o tem „kmečkem“ shodu svetoval nadučitelju Kašci, naj drugikrat opusti na shodih besede, **ki jemljejo ugled duhovščini**.

Z ozirom na ta „dovtip“ se je nekdo v „Primorskem listu“ pošalil ter ponudil g. Kašci službo kuharja, če že hoče podedovati veliko vsoto denarja.

Na to šalo je odgovoril tolminski nadučitelj Kašca v „Soči“ tako-le:

Uredništvu „Prism. lista“
v Gorici.

Kakor se vidi, je moj govor na agrarnem shodu v Tolminu urednike klerikalnih listov v Gorici grozno zbodel. Da bi me podkupili, mi ponuja neki gospod nunc celó službo kuharja. Žal mi je, da ne morem sprejeti te „laskave“ ponudbe ker se bojim, da je ta **g. nunc homoseksuelen**, ker drugače bi si poiskal rajši kako mlado kuharico. Ker jaz nimam irhastih hlač, zato svetujem dotičnemu gosp. nuncu, naj se obrne na posredovalnico **Eulenburg et Comp.** v Liebenbergu na Nemškem; tam mu že postrežejo, da bo zadovoljen.

Fr. Kašca, nadučitelj.

Ali je dobil ta tolminski odgojitelj mladine za tako nastopanje pohvalo ali ukor, ne vemo; vemo pa, da ga ni kara! njegov kolega Anton Kutin, c. kr. voditelj pripravnice v Tolminu in član izvrševalnega odbora Gabrščekove narodno-napredne stranke.

Bližajo se zopet deželnozborske volitve. In zopet bodo brzkone skušali politikujoči liberalni učitelji razsajati po deželi. Mi rečemo za danes le toliko: Ako **razni** šolski nadzorniki ne bodo mogli ali pa ne bodo hoteli brzdati teh političnih hujskačev, bomo iskali odpomoči na višjem mestu. Zato prosimo somišljenike po deželi, da nam naznanijo vsak slučaj, v katerem prestopi politikujoč učitelj meje, ki so v politiški agitaciji postavljene učiteljskemu stanu.

Ciril - Metodova družba in Svobodna Misel.

(Dalje.)

„Ta sestanek je „Omladina“, ki je glasilo narodnih radikalcev, ki so vedno in povsod zagotavljali, da so le narodni, pozdravljala in pisala: „Narodno radikalno dijaštvo z navdušenjem pozdravlja kongres Svobodne Misli“.

„Kako je narodnim radikalcem vera privatna stvar, razvidno je tudi iz pisave „Omladine“ same, ki je pisala, da Jezus Kristus ni ustanovil nove vere, ki je pisala, da katolicizem pospešuje pijančevanje, češ, „klerikalizem ni nič drugega kot alkoholizem“. Kako mnenje ima „Omladina“ o našem obmejnem duhovništvu, sledi iz pisave, ko je rekla, da slovenska duhovščina vzgaja odpadništvo, da „duhovniški fanatizem nam je ponemčil več slovenskih duš kot jih ohranil Slovenstvu“ itd. Narodni radikalec in odbornik Družbe sv. Cirila in Metoda je na nekem nepolitičnem shodu slikal katoličane kot brezdomovince. Dalje je „Omladina“ pisala, da je „nujno potrebno, da se ločita cerkev in šola“; znan stavek po celjski narodno-radikalni resoluciji je: „Odpraviti je treba šole, ki so v rokah cerkvenih organizacij, a „za sedaj“ (leta 1907) ni mogoče tega še izvršiti, ampak najprej treba „ustanoviti slovensko društvo za svobodno šolo“, tako so sklepali na shodu v Celju, kjer je imel veliko besedo odbornik Družbe sv. Cirila in Metoda dr. Žerjav. Seveda so tu mislili na družbo. Seveda, danes so v veljavi drugi zakoni, a v slučaju, da bi se ločila cerkev od države, in če bi bili tedaj v vodstvu družbe v večini Žerjavi, ali bi vodstvo imelo katoliške ali svobodne šole? Vsak zakrknjenec mora razvideti nevarnost. In to taktiko so ravno radikanci zasledovali: V Bohinjski Bistrici so surovo vrgli iz družbinega odbora katoličane, in sicer najprvo le nekaj, da se ne bo lahko spoznalo in izprevidilo njih taktike, na drugi skupščini so vrgli še nekaj katoličanov iz odbora, na tretji (letošnji) so pa odpodili na pr. g. župnika Ražuna, ker sam ni želel, ker je prevnet za edinost in slogu, na ta način, da ga je narodni radikalec dr. Rostohar infamno razžalil in tedaj imajo narodni radikanci ali svobodomislec v odboru večino. Narodni radikanci so to dosegli, kar so želeli. Da bi prišlo na letošnjo skupščino čim manj katoličanov, so ono nedeljo, ko se je vršilo zborovanje, odpravili sveto mašo, in še nekaj: narodno-radikalni odborniki so poklicali na veselico, ki je bila našporedi skupščine, najzagrizenejše naše nasprotnike, jeseniške Sokole. To se pravi, imeti za norce in tepce tiste katoličane, ki so prišli na skupščino. In stavimo, da bi prihodnje leto, ako bi imel priti še kak katoličan na skupščino, stavili na spored tudi zborovanje slovenskih svobodomislecev“.

„Omladina“ je zahtevala brezversko šolo zato, ker „otroci niso v učnih

urah, ki slede veronauku, za nobeno rabo"; ravnotako je čitati v tem listu, da je odbornik Družbe sv. Cirila in Metoda zagovarjal svobodno šolo proti krščanski. Govornik o šoli je rekel: „Verstvo mora iz šole ven“. Na celjskem shodu radikalcev, kjer je briljiral tudi nek odbornik družbe, so sklenili resolucijo, naj se v šoli odpravi katoliški nauk in so obenem viharo pozdravljali ustanovitev slovenske „Svobodne Misli“.

***

„Iz tega je razvidno, da so narodni radikali hudi protikatoličani in da hočejo razkristjaniti tudi naše ljudstvo, a vendar ne naenkrat, ker bi to ne šlo, ampak polagoma, tako da bi se javnost tega niti ne zavedala. Najprej so postavili teorijo, potem so začeli prakticirati. Najprvo so začeli razdorno delo med inteligenco, med visokošolci. V Gradcu obstojajo tri akademična društva: „Tabor“, narodno-radikalno, „Zarja“, katoliško-narodno, in „Triglav“, liberalno društvo. Člani teh treh društev so imeli do 1907 podružnico družbe sv. Cirila in Metoda, in sicer je imelo vsako društvo v podružnici primerno število odbornikov. Kaj so storili radikali, da bi podružnico posvobodomislili? Zvezali so se z liberalci in tako vrgli katoličane iz odbora in tako tudi iz društva! S tem so nastopili narodni radikali svojo razdiralno pot in prišlo je do znanih dogodkov v Bohinjski Bistrici in vsako leto so pometali po nekaj katoličanov iz odbora in tako iz društva in kdor ni hotel iti, so ga (slučaj Ražun) s surovostjo odpodili.“

(Dalje prihodnjic.)

Pozor, slovenski stariši!

Bliža se začetek šolskega leta. Skrbni oče in dobra mati se že sedaj vprašujeta, kam s svojo deco v šolo, kako ji priskrbeti potrebnih stvari, knjige, obleko, — stanovanje. Res so to kočljive in važne reči. Krščanska vzgoja otrok je starišem ena najpomembnejših dolžnosti. Treba je skrbeti, da si otroci pridobé potrebne znanosti za njih prihodnji stan. A še bolj, da so praktično podučeni v onih vednih resnicah, ki edine storijo človeka resnično srečnega. Nikdo ne bo dvomil, da so te resnice one, ki nas jih uči nezmisljiva Mati katoliška Cerkev. Žalibog se taki versko-praktični vzgoji javlja dan na dan več nevarnosti, več sovražnikov. Med temi nevarnostmi za mladino, zlasti po mestih za učečo se mladino so stanovanja sama, kojih gospodar ali gospodinja gleda le na to, da dobi mesečno stanarino ter da kolikor toliko preskrbuje dijaka s hrano in drugimi potrebili — dalje pa ne stori nič več. Ubogi dijak, nesrečen otrok, ki zajde na stanovanje, kjer ni molitve — pač pa preklinjanje doma, kjer je slabih vzgledov in pohujšanj vsake vrste. Kaj bo z dijakom, katerega gospodar ali gospodinja ne pazita, kam hodi sebi prepuščen mladenič, kje se nahaja cele večere, — morda cele noči. Primeroma isto velja to o deklicah, ki pohajajo to ali ono šolo. Zato, slovenski krščanski stariši! Pozor! Premislite, poprašajte, kakšna je družina, kateri izročite svoj zaklad v oskrbo. Bolje par vinarjev ali krajcerjev več plačati, samo da vaša deca dobi prostor v pravi krščanski hiši. —

Še en pozor slovenskim starišem. In ta velja v narodnem oziru. Za vero je najdragocenejši zaklad materni jezik. Slovenci dajte otroke v slovenske šole ali zavode. Nemec, Italijan si skušata še celo v tujini — na tujih — postaviti svoje šole, da bi mu ne bilo treba dece izročati tujemu učitelju v roke. — In Slovenec naj bi tako daleč se spozabil, — da, zatajil svojo narodnost —, in bi dal v svoji domovini potujčiti otroka? Ravno se govori, da ho-

čejo Nemci odpreti dva nova razreda bližje državne železnice. Sramota za vsakega Slovenca, ki bi zatajil svojo slovensko kri in za par judeževih grošov pustil svojega slovenskega otroka prestopiti nemške šolske sobe. — Nič manj ni nevarnosti v tem oziru od Italijanov. Le pogledjte, kako so v goriški okolici nasejani — zunaj mesta na slovenskih tleh „otroški vrteci“, ki vabijo slovensko deco, da bi jo potujčili poitalijančili. Žalibog se dajo nekateri nezavedni slovenski stariši zapeljati tako daleč, da pošiljajo svoje otročice v italijanske šole, kakor nam je znano iz dejstev, ki so se vršila nekeje v bližini Gorice. Mi nočemo kratiti drugim narodom njihovih pravic. Braniti pa hočemo tudi svoje in ne odstopiti niti za pedenj zemlje tujcu. Vsakemu svoje!

Zaupniki po deželi naj razširjajo podrobno agitacijo po vzgledu socialnih demokratov. Vsak naj si razdeli del občine ter naj zagotovo obišče vsakega volilca. Z resnično prepričevalno besedo naj dokazuje delavnost, poštenost in nesebičnost Slovenske Ljudske Stranke in njenih voditeljev. Zaupniki naj ne pričakujejo vsega pouka in vsemogočnih navdih od osrednjega odbora iz mesta, kajti on ni vsemu kos. Vsak si mora pomagati, kakor zna in more. V glavnih vprašanjih naj se obrnejo za svet v mesto. — Ogonj navdušenja za sveto stvar naj prešine vse zaupnike in somišljenike, ki naj zbirajo armado krščanskih mož, ki bo korakala dne 26. t. m. na volišče izbirat poštene, rodoljubne in krščanske moške v deželni zbor.

Novi deželni in volilni red.

(Dalje.)

§ 47. Uspeh štetja glasov razglasi predsednik volilne komisije takoj.

Ako z volilnim pravilom ni končana volitev poslanca ali poslancev, naznani predsednik komisije pri označenih razglasitvi, da se bode konstatiral končni uspeh v glavnem volilnem kraju na podlagi delnih uspehov posameznih volilnih spisov, nanašajočih se na volitev istega ali istih poslancev.

§ 48. Poslancem izvoljena je tista oseba, ki ima zase več nego polovico vseh oddanih veljavnih glasov.

Ako dobi nadpolovično večino glasov več oseb nego znaša število poslancev, ki se imajo izvoliti, smatra se izvoljenim tisti, ki prejme več glasov: v slučaju, da so glasovi enako razdeljeni, odloči žreb, — katerega potegne predsednik volilne komisije, — koga je smatrati za izvoljenega.

Ako se ne doseže nadpolovična večina glasov, se vrši ožja volitev; ako je treba voliti v volilnem okraju dva ali več poslancev, vrši se ožja volitev med poslanci, kateri so že dobili nadpolovično večino glasov.

§ 49. Pri ožji volitvi, ko ima voliti dotična volilna skupina enega samega poslanca, se morajo volilci omejiti na tiste dve osebi, ki sta prejeli pri prvi volitvi relativno večje število glasov; ako se imajo voliti v dotičnem volilnem okraju dva ali več poslancev, morajo se omejiti volilci pri ožji volitvi na tiste osebe, ki so prejele pri prvi volitvi relativno večje število glasov po onih, ki so dosegle nadpolovično večino glasov, in število oseb, ki se privzamejo v ožjo volitev, je v tem slučaju vedno dvakrat večje nego je število poslancev, ki se imajo še izvoliti.

Ako so glasovi enako razdeljeni, odloči žreb, — katerega potegne predsednik komisije, — koga je vzeti v ožjo volitev.

Vsak glas, ki pride pri ožji volitvi na osebo, ki ni privzeta v to volitev, je šteti za neveljaven.

Ako so pri ožji volitvi vsi veljavni glasovi enako razdeljeni med osebami, privzetimi v ožjo volitev, odloči žreb, — ki ga pritegne predsednik volilne komisije, — katero izmed teh oseb je smatrati za izvoljeno.

Ako se — s pridržkom tu omenjenega slučaja — ne doseže nadpolovična večina glasov, nadaljuje se ožja volitev, dokler se ne doseže za vse poslance, ki se imajo še izvoliti, nadpolovična večina glasov, ali gori označena enakost glasov med osebami, privzetimi v ožjo volitev, v katerem slednjem slučaju odloči konečno žreb, katerega potegne predsednik komisije.

Volilci, ki pri prejšnji volitvi niso glasovali, niso radi tega izključeni od izvrševanja te pravice pri drugem glasovanju oziroma pri ožji volitvi.

§ 50. Po končani volitvi se sklene o njej pisani zapisnik in člani volilne komisije, volilni komisar in zapisnikar ga podpišejo z glasovalnimi zaznamki vred: priloživši mu volilni imenik, glasovalni zaznamek in podpisane glasovnice, veljavne in tudi za neveljavne spoznane glasovnice, — pri volitvah veleposestva tudi morebitna pooblastila — se skupno zapečati. Na spis se postavi napis, ki pove vsebino, in se izroči volilnemu komisarju.

Volilni komisar mora poslati volilni spis, ako je izvolitev poslanca ali poslancev z volitvijo končana, deželni politični oblasti; ako se pa za isto volitev glasuje v več nego v enem volilnem zborovanju, volilnemu komisarju, ki je odreden za glavno volilno komisijo.

Ako volilnih spisov ne podpišejo vsi člani volilne komisije, se mora razlog tega navesti v volilnem zapisniku.

(Dalje prih.)

Politični pregled.

Državni zbor.

Listi poročajo, da sesklicé državni zbor dne 5. oktobra, ako se ne pojavijo poprej kake posebne ovire. Sklicanje državnega zbora pa je mnogo odvisno od sklicanja češkega deželnega zbora. Če se pa češki deželni zbor sklicé dne 15. septembra, to še ni gotovo, ker Nemci niso še odstopili od svojih zahtev, ki so za Čehé nesprejemljive.

Cesar na Tirolskem.

Letos slavijo na Tirolskem 100 letnico bojev za osvobodjenje Tirolskega od Francozov. V ta namen so se napravile po celi deželi velikanske slavnosti. V Inomestu se je udeležil tudi cesar teh slavnosti ter se je v ta namen podal v soboto tja, kjer ga je ljudstvo z navdušenjem sprejelo.

Cesar za spravo.

Listi pišejo, da pokliče cesar k sebi češkega in nemškega ministra-rojaka. Istotako pišejo listi, da bode, v slučaju, ako bi se spravne konference med Čehi in Nemci ponesrečile, dana načelnikom večjih parlamentarnih strank prilika, da bodo izrazili vladarju svoje mnenje o položaju.

Cesarjeva izjava gledé češkega dež. zbora.

Cesar se je v nedeljo, ko je bil pri njem min. preds. baron Bienenrth, izrazil, da je njegova želja, da se delovanje češkega deželnega zbora na vsak način omogoči. Vsi češki listi z zadovoljstvom beležijo cesarjeve besede, da se mora omogočiti redno delovanje češkega zbora.

Cesar ostro obsodil protičeške demonstracije.

Češki list „Čas“ poroča iz zanesljivega vira, da je cesar v zadnji avdienciji nasproti baronu Bienenrthu ostro obsodil protičeško gonjo na Nižjeavstrijskem, zlasti na Dunaju. Cesar je dobro informiran o pristranosti in zaigranosti ministra Schreinerja in je Bienenrthu naročil, naj Schreinerju dopove, da bi cesarju ne bilo ljubo, ako

bi šel Schreiner hujskat na Češko. Nato je Schreiner obolet in opustil potovarje. **Primorski Slovenci in parlamentarni položaj.**

Istrski državni poslanec profesor M. Mandič je 22. avgusta na shodu v Mačkovljah v svojem govoru med demonstrativnim aplavzom ljudstva med drugim dejal sledeče: „Vsled slovanske obstrukcije je prišla vlada v najhujo zagato, ker taka, kakor je, se ne more več predstaviti parlamentu. V tej zadregi je nastopil načelnik „Poljskega kola“ kot vladni mešetar. Sklical je načelnike klubov, da rekočnoscira teren, da-li ne bi bilo možno pritegniti na vladno stran del Slovanov in sestaviti večino parlamenta?! Ali v tem slučaju, ako se sestavi večina proti nam Jugoslovanom, bomo mi kakor en mož proti vladi in bomo obstruirali vsi.“

Protičeška gonja na Nižjeavstrijskem

od vladne strani tvarka kaj dobre predpogoje za sporazumna pogajanja med Čehi in Nemci. List „Narodni listi“ pozivlja češke stranke, naj se ne vdeleže po Bienenrthu sklicane konference za delovanje češkega deželnega zbora. Ta poziv utemeljuje ta list z napadi Nemcev na Čehé na Nižjeavstrijskem ter zaključuje, da bi bilo potovanje čeških poslancev na Dunaj osodepolno za Čehé.

Drobne politične vesti.

Grški ministerski predsednik Ralli je podal svojo ostavko. Na njegovo mesto pride Mihalis. — Zaščitne države so z zadoščenjem prejele turško noto. Zdi se, da je s tem krečanskim vprašanje za sedaj vsaj formalno rešeno. — Listi poročajo, da hoče Angleška predložiti sklicanje evropske konference, na kateri bi se berlinska pogodba s posebnim ozirom na dardanelsko vprašanje premotrivala. — Špancev gre v Maroku bolje. Sedaj so že obsedli mesto Tasagin.

Darovi.

Jubilejni darovi za „Slovensko sirotišče“:

Adolf Urbančič, mesar v Gorici 1 K 10 v; Anica Černetič, za preplačo srečk 10 vin; Žerjal Marija v Gorici 1 K; Dominik Pordon za preplačo 80 v; Štefan Hlede, št. Ferjan št. 184, 40 v; v nabiralnikih: v velikem semenišču 7 K 70 v; krčma Alojzija Colja 2 K 24 v; gostina Josipa Gorjanca 1 K 26 v; gostilna Antona Kralj 40 v; prior pri usmiljenih bratih za predplačo srečk 10 v; p. n. zlatomašnik Franc Stepančič, ekonom v centralni bogoslovnici, ob 50-letnici svojega mašništva 50 K; ravnatelj Ivan Pirjevec 15 K; Frančiška Mozetič 1 K; županstvo v Opatjem selu letnino 20 K; mestno županstvo Sv. Križ na Vipavskem je dovolilo vsled starašinstvenega sklepa z dne 29. avgusta t. l. kot ustanovno glavnicu 1000 K, katerih obresti bode samo rabilo za vzdrževanje svojih sirot v prihodnjem zavodu. Bog poplačaj stotero! Vse v boljšo bodočnost slovenskega naroda pod slavno vladu Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.!

Domače in razne vesti.

Naročnikom!

Na poziv, naj bi naročniki poravnali letošnjo naročnino do konca avgusta, odzvalo se jih je žal, vse premalo. Naj se nas cenjeni naročniki spominjajo! Vsak krščanski naročnik naj si šteje v sveto dolžnost poravnati zaostalo naročnino, iz minulih let, ker imamo z listom ogromne stroške. Nekateri niso plačali naročnine za leto 1908 in celo za l. 1907. Somišljeniki, agilrajte za

»Primorski List«. Cena listu od zdaj do novega leta je 1 K 36 vin., za manj premožne pa 1 krono. — Naročnina naj se pošilja edino le na upravo »Primorskega Lista«. Seme-niška ulica 16. Kdor lista redno ne prejema, naj reklamira: »Zadnje št. lista nisem prejel«. Pismo bodi odprto, znamke ni treba. Na oviku naj se poleg naslova zapiše: »Reklamacija«.

Kanonična vizitacija v devinskem dekanatu se bode vršila v tem le redu: Dne 12. septembra zj. prihod prevzvišene- nega knezonadškofa v Devin ter delitev sv. birme; popoldne sv. birma v Mav- hinjah ter odhod v Nabrežino; 13. sept. zj. sv. birma v Nabrežini, popoldne vizi- tacija v Slivnem; 14. sept. zjutraj sv. birma v Zgoniku, popoldne vizitacija v Samatorci in odhod v Šempolaj; dne 15. septembra zj. sv. birma v Šem- polaju, popoldne odhod v Kostanjevico; dne 16. sept. zjutraj sv. birma v Kosta- njevici, popoldne sv. birma v Temnici in vizitacija v Selah ter odhod v Bre- stovico; dne 17. sept. zj. sv. birma v Brestovici, popoldne vizitacija podru- nice sv. Anastazije in vizitacija v Jam- ljah; dne 18. sept. zj. sv. birma v Do- berdobi, popoldne v Št. Martinu na Krasu in odhod v Opatjeselo; dne 19. sept. zj. sv. birma v Opatjenselu, po- poludne vizitacija v Novivasi ter odhod v Gabrije; dne 20. sept. zj. sv. birma v Gabrijah, popoldne vizitacija na Vrhu. Zvečer prihod prevzvišene- ga v Gorico.

Kolonskega shoda v Gabrju pri Šlorencu se je udeležilo v nedeljo do 400 ljudi. Naš poverjenik za Šlorenc, čeprav priprost kolon, je vse potrebne priprave za shod dobro izvršil. Hvala mu! Na shodu sta govorila č. g. dr. Pavlica, ki je obrazložil program ko- lonskega društva in naštel poti, ki peljejo do rešitve kolonskega vprašanja. Državni poslanec svetnik Fon je govoril o ko- rakih, ki jih je za rešitev tega vpraša- nja do sedaj storila visoka vlada. Ko- loni so z zadovoljstvom vzeli na znanje, da se vlada za rešitev tega vprašanja živo zanima. Ob gromovitem pritrdje- vanju je g. poslanec grajal liberalce in agrarce, ki so vrgli gledè tega vpraša- nja puško v koruzo in se izjavili v »Kmečkem glasu«, da hočejo le od strani gledati, kako bomo mi to vprašanje reševali. Gospodje se niso hoteli zame- riti nekaterim osebam, od katerih pri- čakujejo pomoči pri volitvah. Mi pa gremo v boj za pravico neoziraje se na to ali ono zamero. Krivice ne ma- ramo delati nobene, le pomagati ho- čemo ubogemu kolonskemu ljudstvu. Rešitev kolonskega vprašanja bi bila za kolone in za posestnike koristna. Na tem stališču stoji vlada in stojimo tudi mi. Gospodje posestniki naj bodo pre- pričani, da jim nočemo mi storiti no- bene najmanjše krivice. Tu gre edino-le za pomoč najrevnejšemu sloju slovenskega naroda, t. j. kolonom.

Pri teh besedah je iz sto in sto grl zadonelo: Nobene krivice nočemo, le pomoč!

K besedi se oglasi mladenič Val. Mišigoj, ki je hotel imeti nekaj po- jasnili glede briških cest. G. posl. Fon je razložil to vprašanje in dal zagotovilo, da so v vladnem načrtu za pomoč pri- morski deželi tudi briske ceste.

Mladenič Viljem Šfiligoj je pri- poročal edinost in slogu goriških Slo- vencev v boju za boljše bodočnost.

Nato je dr. Pavlica zaključil zborovanje s pozivom, naj bi vsi v složnosti in edinosti sodelovali za vres- ničenje krasnega krščansko-socialnega programa, zlasti za ugodno rešitev pe- rečnega vprašanja. Navdušeni živioklici so sledili tem besedam.

Po shodu se je zbral odbor »Zveze slovenskih kolonov« v gorenjih prostori- h krčmarja g. Val. Klavore in je g. poslancu Fonu priporočil nekaj po-

sebnih zadev, ki se tičejo kolonskega razmerja.

Shod ni bil političen, pa se je kljub temu pokazalo, da je ogromna večina briskega ljudstva v taboru S. L. S.

Volitve in prestave v štajerski kapucinski provinciji. — Pri kapitulju, ki se je vršil v Celju 24. avgusta t. l. za štajersko kapucinsko provincijo so bili izvoljeni in prestavljeni po slede- čem redu:

Velečast. P. Donat Zupančič provinci- jal; preč. P. Sigismund Wagner, P. Ze- no Lezuo, P. Lin Prah, P. Gothard Burtscher definotorji. Celje: P. Ladi- slav Hazemali, gvardjan; P. Karol Kemperle, vikar. Lipnica: P. Albin Fetzl, gvardijan; P. Kerubin Koller, vikar. Gorica: P. Janez Ažbe, kus- tos romanus I., vikar; P. Lin Prah, gvardijan. Wolfsberg: P. Filip Sem- lič v Škofjokloko. Sv. Križ: P. Oto- kar Cejan za gvardjana v Celovec; P. Kamil Požar v Krško. Krško: P. Lud- vik Rantaša v Irdning za lektorja. Murau: P. Matej Rescher v Lipnico. Celovec: P. Lamberd Lanzuner, kus- tos rom.; P. Erhard Pečar v Škofjo- loko; P. Gregor Roj v Schwanberg. Hartberg: P. Henrik Putrih za gvar- djana v Wolsberg; P. Norbert Ladinig, vikar. Škofjaloka: P. Bonaventura Savec v Sv. Križ (pri Vipavi). Schwanberg: P. Hieronim Stre- minger za gvardjana v Sv. Križ; P. Hubert Madlener, gvardijan istotam; P. Viljem Ebenberger v Murau. Ird- ning: P. Štefan Trenner v Schwan- berg; P. Ferdinand Stadler v Sv. Križ.

Kmetje, pozor! »Soča« vas hoče slepiti! Pravi, da učitelji hočejo **razbre- menjenje kmeta** in da se potegujejo za to, naj troške za šolstvo prevzame dr- žava. To je slepilo! Učitelji so zahtevali lani na glavni skupščini »Zveze« v Gorici, naj prevzame država **polovico** šolskih stroškov, a niso zahtevali, naj prevzame **vse** stroške. Zahtevali so pa obenem **isto** plačo in penzijo, kakršno imajo uradniki od XI. do VIII. činov- nega razreda, namreč 1900 **do 5400 kron.** Ako bi se učiteljem tako zvišala plača, bi moral naš kmet in posestnik — tudi če bi država **res** prevzela **polovico** šolskih stroškov — **zraven** dosedanjih šolskih doklad pla- čevati še eno in pol krone na **vsako** **krono** zemljiškega in hišnega davka.

To imenuje »Sočin« slepar »raz- bremenjenje« kmeta!

Dalje so zahtevali učitelji šletno šolo namesto šestletne šole in 35letno službovanje.

Pri zborovanju »Zveze« so bili tudi bivši poslanci Gabršček, dr. Franko, Jožef Štrekelj, Obljubek in Saunig. Bili so živahno aklamirani in predsednik Jelenc jih je najiskrenejše pozdravil. Nobeden teh »kmečkih« poslancev se ni oglasil proti tem pretiranim učiteljskim zahtevam. Zdaj šele, ko so pred durmi volitve, bi »Soča« rada potolažila kmeta s farbanjem, da učiteljstvo hoče le **raz- bremenjenje** kmeta!

Ednosti treba pri volitvah. To je eden glavnih pogojev, ako se hoče resno nastopiti pri volitvah. Vedno se dobi tu in tam kaka reč, ki ni temu ali onemu prav. A zaradi tega pa se ne sme vreči puške v koruzo in popustiti vse nasprotnikom, ki z blistrim očesom opazujejo, ali so naše vrste složne. Za- tajimo v sebi in pri prijateljih take pojave razdora. Princip mora biti pri vseh: boljše da zmaga nasprotnik so- mišljenik, kot pa brezverec in koristo- lovec!

Psovalci našega kmečkoga ljud- stva. Uže v zadnji številki smo priob- čili notico, v kateri smo povedali, kako so liberalci in agrarci kranjski in pri- morski psovali našega kmeta. Danes moremo to sliko popolniti. Povedali

smo, da so liberalci našega kmeta imeno- vali polčloveka, hlo d, ki ni česar ne razume, da je naš kmet ne- umen, zabit, da je hudobno otroče. Gabršček je k temu dostavil na socialdemokračkem shodu meseca marca l. 1907 v »Trgovskem Domu«, **da slovenski kmet ne bo rešil sloven- skega naroda.** Dr. Franko, agrarno- liberalni vodja, torej »oberkmet«, ki išče sedaj kmečke glasove, ki bi ga spravili v deželni zbor in v odbor, ta agrarni dohtar, ki ni še z mezin- cem ganil za blagor kmeta, je na shodu pri Rebku l. 1907 opsoval slovenske kmete na nečuvnen način in jih imenoval **nerazsodno maso, ki ne zna ne brati, ne misliti!** In ti ljudje hrepene po glasovih neumnih, za- telebanih kmetov, ki ne bodo nikdar rešili slovenskega na- roda, ki ne znajo ne čitati, ne misliti, ti ljudje se mu sedaj do- brikajo potem, ko so se od njega oko- ristili, ki žive barosno oživljenje s kmečkimi žulji! Ali bi se sme- jali ti ljudje, ako bi jim po njih opsovani slovenski kmet povrh tega **vsilil še vodstvo dežele**, iz katerega bi spet **sre- bali kronce**, katere s krvavečim srcem žrtvuje naš reven kmet za deželne na- prave! Še to manjka! Ako bi se to zgodilo, potem je naš kmet res neraz- soden, ki se pusti vleči za nos od take vrste ljudi!

Ivan Mermolja obsojen. — »Kmečki Glas« je prinesel o »Centralni posojilnici« nesramen in obrekovalen članek. »Centralna posojilnica« je poslala popravek »Kmečkemu Glasu«, ki v svoji priznani »resnicoljubnosti« tega popravka ni hotel priobčiti v zakonitem roku. Sod- nija je bila drugega mnenja nego od- govorni urednik »Kmečkoga Glasa«. Ob- sodila je odgovornega urednika Ivana Mermolja na globo 10 K; priobčiti mora v prvi številki »Kmečkoga Glasa« do- poslani mu popravek, ker bi se sicer ustavilo izdajanje lista ter bi moral plačati vse kazensko-pravdne stroške.

Napredna olka. — Z grdo bes- nostjo se je zagnala »Soča« v nedeljsko mirensko slavnost ter pisala o pijanih in zbesnelih »Čukih« ter o dopjonih, ka- tere so plačali nunci. »Čedni« »Slov. Narod« se je pa povspel do tditve, da so se »Čuki« obnašali kot zverine. Pu- stimo jim to veselje, če ravno ve vsakdo, ki se je udeležil te slavnosti, da je to do pičice zlagano in izmišljeno.

Kje se dobe podivjanci, ki se kot zverine obnašajo (»Narodove« besede), naj dokazuje to-le: Z nedeljske vrtojb- ske veselice se je vračala v mesto skozi Št. Peter večja družba naprednih »inte- ligitov«, med njimi še preveč znan slo- venski trgovec, nek odvetniški uradnik, nek sodnijski pomožni uradnik ter več drugih. Prisedši v Št. Peter — bilo je okolu 1/2 12. ponoči — so zagledali v hiši gosp. podžupana Blažice luč. Za- čeli so tolči na vrata. Ker so hišni vsi spali, se je le soproga g. podžupana na oknu oglasila ter vprašala, kaj hočejo. Predno pa se je g. podžupan oblekel, so napredni olikanci brez dovoljenja odprli vrata in prišli v hišo. Na vprašanje, zakaj so to storili, so rekli da zato, ker so luč videli. »Luč gori pri nas vedno in sicer tam le pred podobo M. B.«, se je glasil odgovor. »Kaj, tudi vi ste sakr.... klerikalci?« se je zadr eden teh na- prednih olikancev. Med tem, ko je šel gospodar iskati stražarja, so jo »inteli- genti« pobrisali. Stvar sicer ni še kon- čana, zagovarjati se bodo morali na dru- gem mestu.

Pripomniti moramo, da se je na- hajal med omenjeno družbo tudi neki »oberurh«. Tu imaš »Soča« priliko, da poveš »urhom«, kaj smejo in kaj ne smejo, ako hočejo veljati za omikance. Pusti torej »Orle«, od katerih je izklju- čeno, da bi se tako spozabili, pri miru in bavi se raje z omiko tvojih »urhov«.

»Soča« se je zaradi te notice, ka- tero je priobčila sobotna »Gorica«, hudo zadrla v g. podžupana in vso stvar po svoje zavila ter izgledajo omenjeni »napredni olikanci« po njeni pisavi kot nedolžni ljudje. V to zadevo se mi sedaj ne spuščamo več, ker bo sodnija spravila resnico na dan.

»Sočina« resnicoljubnost. — Ozna- čeni list je prinesel pred dnevi notico, v kateri pravi, da je bil imenovan pri tajništvu v deželni hiši Italjan. To je, tako piše list, sad Pajer-Gregorčičeve zveze. Prof. Berbuč pa ne ve nič o tem imenovanju.

Da je to navadna »Sočina« laž in grdo zavijanje resnice, o tem nismo dvo- mili niti trenotek; a vkljub temu smo poprašali na merodajnem mestu, kako je s to zadevo in poizvedeli smo, da je bil res imenovan v seji, v kateri so bili navzoči vsi odborniki, kakor statut zah- teva, jeden Italjan, a istočasno sta bila imenovana tudi dva Slovenca. Prvi Ita- lijian pride k tajništvu, jeden Slovenec pri- de v deželni stavbinski urad in drugi Slovenec v pisarno. To je resnica. To pa dobro ve tudi »Soča«, a v svoji sa- tanski hudobiji zamolči dejstvo, da sta prišla pri tej priliki v deželno hišo dva Slovenca poleg jednega Italjana, samo da zamore udrihati po dr. Gregorčiču in prof. Berbuč-u, ki sta gospodom pri »Soči« zelo na potu.

Junaško v boj! — V neki krčmi goriške okolice sem čul sledeči pogovor o volitvah v dež. zbor:

A: — Malo nas je doma.

B: — Pa še od teh jih pojde malo volit.

C: — Ja, ker nas od vseh strani imajo v pesteh. Ne naredimo nič!

V tem se oglasi mož, ki je ravno došel iz druge občine: »H... č, če boste tako govorili, pa bodo vas še bolj imeli v pesteh in še manj boste naredili! Tudi če ne zmagamo mi — S. L. S. — moramo iti volit, sicer smo mevže in ne možje!«

In temu vrlemu možu sem dal prav: v boj treba iti vsakemu in pokazati treba, da smo trdni in zna- čajni volivci in ne veterinjaki, ki se strašijo par pijanih kričečih liberalcev. Eden.

Veliki sestanek slovenskega kat. narodnega dijaštva se je ob veliki udeležitvi vršil v torek v veliki dvorani hotela »Union« v Ljubljani. Prišla so tudi k temu sestanku zastopstva hrvaš- kega, češkega in poljskega dijaštva ter močne čete kat. dijakov iz Beneške Slavenije. Po sv. maši, ki jo je v stolni cerkvi daroval presv. knezoškof dr. Jeglič se je otvoril občni zbor »Slo- venske dijaške zveze«, pri katerem so govorili knezoškof, Natlačen, posl. dr. Lampe, posl. Ravnika in drugi. Nato se je pričelo zborovanje. Popoldne si je dijaštvo ogledalo muzej, gledališče in druge znamenite stavbe.

Kakšni kristjani so goriški agrarci. — V »Slovincu« čitamo: Goriški agrarci, ki niso nič drugega kot nekoliko pre- barvana liberalna stranka, se v javnosti proglašajo za dobre katoličane. Ampak, kakor že drugače večkrat, so se tudi v zadnjem »Kmečkem Glasu« 26. avgusta pošteno vjeli in sicer v dolgi notici, v kateri poroča ta list o samoumuru pro- fesorja Gumplowicza. To je menda jasno, da je samoumur v taki popolni zavednosti, kakor ga je izvršil profesor Gumplowicz po katoliških načelih naj- hujši greh — tega menda ne pravijo samo kranjski klerikalci, ki hodijo v Mirno »krivo vero učiti«, kakor vpijeta »Kmečki Glas« in »Soča«, marveč to je jasni nauk svete Cerkve same. Toda »Kmečki Glas« pravi o tem samoumuru čisto dobesedno sledeče: »Neustrašeno je zrl ta drzni starček, kateri je piscu teh vrstic še v živem spominu, smrti v obraz. Ko je čutil, da nima več moči za

delo, storil je to, kar slavi Nietzsche za umetnost! umrl je o pravem času". Torej tisti, ki si s polno zavestjo vzame življenje, je po pisanju „Kmečkega Glas“ umetnik, ki izvrši umetniško, torej popolno in hvalevredno delo! Kdor bo torej čutil, da nima več moči za delo, temu „Kmečki Glas“ svetuje, naj si konča življenje in mu priporoča, da sledi nauku največjega bogotajca vseh časov, Nietzscheja! — „Kmečki Glas“, ti si brezbožni glas, kateremu noben veren kristjan slediti ne sme! To je dobro, da se je ta list, v katerega pišejo liberalni učitelji, pristaši „Svobodne Misli“ in pa Nietzschejeve morale, tako imenitno sam razkrinkal!

Strahopetni gospod lažnik, ki trosi že osem let laž o Gregorčič-Pajerjevi zvezi, se je umaknil na „deželo“. V dopisu „z dežele“ pogreva zopet to laž, a zopet nima poguma, da bi se pod svojo trditvijo podpisal, zopet ne imenuje „visoke politične osebe“, na katero se je skliceval!

Strahopetnemu farbarju smo izbili že dva zoba: prvič njegovo trditev, da je „Slovenec“ obsodil to zvezo, drugič trditev, da je naš knezonadškof vrgel svoj anatema nanjo. Če še ne bo miru, mu utegnemo dokazati, kako je v različnih dobah različno farbal o tej zvezi in si nasprotoval. Za danes mu povemo le toliko, da ni dosleden niti v farbanju, kedaj je bila sklenjena ta zveza. Včasih imenuje l. 1900, včasih l. 1901! Je že tako: kdor večkrat laže, se lahko vjame!

Za vinorejce. — Tvrdba Markl & Kaiser z Dunaja, XX[2] Nordwestbahnhof-Magazin 7, poprašuje po belem grozdju za mošt, ki bi se ji naj pošiljalo v zabojih ali koših po 40 do 50 kvintalov po dvakrat do trikrat na teden. Pogajati se je neposredno s tvrdko.

Razpisano je mesto poštnega ekspedijenta v Rihemberku. Dotični razpis je objavljen v tržaškem uradnem listu v nemškem in italijanskem jeziku, čeprav je poštnemu ravnateljstvu dobro znano, da v Rihemberku ni ne Nemcev ne Italijanov in da leži Rihenberg v čisto slovenskem ozemlju. Tako postopanje poštnega ravnateljstva je naravnost izzivajoče in za Slovence skrajno žaljivo. Zato pa tudi odločno protestujemo proti takemu postopanju.

Dobava slame za vojaštvo. — Do 14. septembra t. l. je čas doposlati c. kr. vojaškemu oskrbovališču v Gorici ponudbo za 150 kvintalov slame za postelje. Ponudbe morajo biti kolekovane ter vložene vsaj do 9. ure predp. omenjenega dneva.

Natančnejša pojasnila se dobe pri zgoraj omen. vojaškem oskrbovališču.

Oproščena morilka. — V pond. so ljubljanski porotniki oprostili 45letno Rezo Kopač rojeno Kavka iz Ihana, ki je 18. junija t. l. obleko svojega na prostem spavajočega moža polila s petrolejem in jo potem zažgala, kar je prizadelo nesrečnemu možu toliko in tako močnih opeklin, da je že drugi dan v strašnih mukah izdihnil svojo dušo. Pokojni Janez Kopač je bil cerkovnik pri Sv. Nikolaju na Golopečju. Mož in žena sta bila vdana žganjepitju in sta bila drug na drugega ljubosumna. Mož, bolj opravičeno nego žena, zato pa jo je večkrat hudo pretepal. Dne 17. junija jo je zopet hudo naklestil in da se je maščevala nad tem, storila je to, kar smo zgoraj povedali. Obtoženka je vse priznala in vendar je bila pred porotnim sodiščem v Ljubljani včeraj oproščena, ker so porotniki dodatno vprašanje, ako je žena storila zločin v duševni zmedenosti, potrdili.

Naša „Družinska Pratika“ s podobo sv. Družine na naslovni strani je ravnokar izšla za leto 1910 in se že dobiva skoro po vseh trgovinah v mestih in na deželi. Ker pa se semtertje

še dobe trgovci, ki mesto „Družinske Pratique“ vsiljujejo kupovalcem razne druge pratike, ki niti z daleka ne dosežajo naše pratike, opozarjamo naše bralce, da povsodi odločno zavrnejo vsako drugo pratiko in zahtevajo le našo s podobo sv. Družine. Ravnajmo se tudi v tem oziru strogo po geslu „Svoji k svojim!“ Kdor si letos omisli našo „Družinsko Pratico“, mu ne bo žal za borih 24 vin. Somišljeniki, širite jo povsod!

Kmetijske razmere na Češkem, je naslov X. zv. „Kmetijske knjižnice“, ki jo izdaja c. kr. kmetijska družba kranjska in ki je ravnokar izšla. Zvezek obsega poročilo o gospodarskopoučnem potovanju slovenskih kmetovalcev na Češko l. 1908., sestavljeno po voditelju potovanja g. c. kr. vinarskem nadzorniku B. Skaličkem. Knjiga, ki je opremljena z 32 podobami, se dobiva pri c. kr. kmetijski družbi kranjski po 70 h s poštnino vred. Pri naročitvi je denar naprej poslati.

Proti svobodomiselnim šolam. — Grozen jok in stok vlada zdaj v svobodomiselnem časopisju. Z ozirom na ministersko razsodbo je namreč dunajski okr. šolski svet zopet zaprl ljudske šole društva „Freie Schule“.

Po svojem prepričanju bomo volili v deželni zbor goriški, dne 26. t. m. Kdor pa bo volil po svojem prepričanju, si nakopa sovraštvo, zasmeh, maščevanje ljutih nasprotnikov. To pa nič ne de. Vest in zavest je pravo, je prava čast in ponos vsakega čistega in neomadeževanega krščanskega moža. Ta vest in zavest mora prešiniti moža od Brkinov tja gor do triglavskega pogorja, do romantične Trente, od zapadnih Brd tja gori do izvira Vipave.

Mesne novice.

Velika tatvina ali poneverjenje. Tukajšnji policiji je došla od preiskovalnega sodnika v Tridentu brzojavka z naznanilom, da je bilo v menjalnici tamošnje „Banke cooperative“ poneverjenih ali ukradenih 300.000 kron in sicer 200.000 K v javnih papirjih in 100.000 v gotovini. Policija je vsakemu tukajšnjemu denarnemu zavodu oddala en odtis te brzojavke. Podrobnosti manjkajo.

Iz goriške okolice.

g. Nove orglje v Šempasu. Skoraj nepričakovano so nam pripeljali v sredo 18. avg. nove orglje in v nedeljo so že bile postavljene in so prvič pele. Župljani so bili kar iznenadeni, ko so prvič zaslišali lepo doneče, melodijozne glasove novih orgelj. Tudi zunanja oblika zelo ugaja očesu, ker je jako prilagoden slogu cerkvene stavbe. Glede tehnične dovršenosti in pravilnosti glasovnih barv prepuščamo besedo veščakom, ki bodo v kratkem orglje preizkušali. Ljudstvu sta pa moč in prijetni glas tako ugajala, da je bilo kar iznenadeno.

Te orglje so 113. delo znane tvrdke bratov Zupan iz Kamnegorice. Zdi se, da si je v teh orgljah postavila nov dokaz svoje reelnosti in dobrega imena. Cena orgel je pač primerna. Namenjeno je bilo, da se v nedeljo 29. avgusta blagoslove, kar pa žal, radi nenadne slabosti vč. g. župnika ni bilo mogoče. Velečastni gospod je pa že boljši in upamo, da se blagoslovljenje kmalu izvrši.

g. Smrtna kosa. V Podgori je umrla včeraj in jo bodo jutri predpoludne pokopali 25-letna Kristina Kulot, roj. Pušver, ki je bila uslužbena v naši tiskarni v Gorici kot vlagateljica. Pokoj-

nica je bila marljiva delavka ter vzornega obnašanja. Bila je omožena 4 leta, a ji je soprog umrl pred 6 meseci, katerega je umorila jetika. Pokojnica je ravnokar podlegla neizprosni jetiki. N. p. v m.!

Potrjena obsodba na smrt. — 23 letni Anton Nanut iz Štandreža je bil pred nekaj meseci obsojen od tukajšnjega porotnega sodišča na smrt, ker je ubil neko Marijo Pavlin, s katero je imel dve leti ljubavno razmerje in katera ga je potem zapustila. Proti tej razsodbi se je uročila pritožba ničnosti. Kasacijsko sodišče je to obsodbo potrdilo, obenem pa v tajni seji sklenilo priporočiti Nanuta cesarjevi milosti.

g. Šj. Ferjan. Kolonskega shoda v Gabrijah pri Štorencu, sklicanega 29. avg. smo se udeležili tudi mi Št. Ferjanci, da čujemo iz ust našega poslanca sodn. svetn. Fona in dr. Pavlice, kako stoje naše nade in — strah. Ne bom na široko opisoval govorov ter le toliko rečem: Z dosedanjimi uspehi smo zadovoljni. Naša pravica bo prej ali slej zmagala, a ne na račun pravičnih gospodarjev. S tem bi lahko zaključil svoje poročilo o kolonskem shodu. Pa prišli so tje tudi Mermoljevi hlapci in Frankovi agrarci iz slavne Biljane in iste okolice. Olike teh ljudi je zelo — špicasta. Ne rečemo pa tega cel i stranki — so pri tej stranki tudi še ljudje, katerim ne more nihče kaj očitati. A nekateri agrarci biljanski so res obsodbe vredni. Kako veliko korajžjo je imela oseba ki je iz zakotja vrgla kamen v otroka, da mu je koleno prebila, — kako hitro je pobegnila in odnesla pete — prav po zajčje. Sicer kamen je bil namenjen na mizo, za katero so sedeli mirno se razgovarjaje — naši ljudje. — Da se agrarci sramujejo svojega imena, pokazal je nekdo, ki je odgovoril na vprašanje g. župnika iz Štorence, da mu je ime Anton — potem pa rekel, da je Jožef, dočim smo mi zvedeli, da je v resnici bil krščen za Valentina. Načeluje pa tej agrarno-nerodni stranki župan Sfiligoj iz Dobrovega, kateri se je, kakor smo slišali, izrazil, da bi lahko ustavil naš shod, če bi hotel!! Kmetje biljanski, zapomnite si to velikodušnost, kedar pojedete volit novo starešinstvo! Dosedaj smo imeli našega župana za bolj pametnega in previdnega! Kakor smo slišali povedati, dobiva on svoje in druge migljaje iz — dveh pisarn najbolj pristnih agrarcev, od katerih eden ne zna ločiti semena obodičja od semena (rudečih jagod) krompirja in rudečega grozdčja — ribezelja. Živio! Drugo leto bodo sadili taki agrarci menda prešiče in vole, ker oslov je dovolj.

Vabilo k veselici, katero priredi „Kat. slov. izobr. društvo“ v Solkanu na vrtu g. župana Anton-a Mozetič, v nedeljo dne 5. sept. Začetek ob 4. uri popoldne s sledečim sporedom: 1. „Slovan na dan“, mešani zbor. 2. Govor. 3. „Nežka z Bleda“, igra v petih dejanjih. 4. „Sloveniji“, možki zbor. 5. „Špacakaminček“, prizor. 6. „Velikonočni“, deklamacija. 7. „Zamorec“, šaljev prizor. 8. „Venček narodnih pesmi“, mešani zbor. 9. Srečkanje. Po dokončanem sporedu se bo vršila prosta zabava. Vstopnina k veselici: Stojišča 40 v, sedeži l. vrste 1 K, II. vrste 80 v.

g. Št. Ferjan. Odkar smo ustanovili v naši vasi telovadni odsek „Orel“, so naši nasprotniki zelo razburjeni, vse njih početje in napredek jim je kakor velik trn v peti. Posebno naš trobentač jim je zelo na želodcu. Kadar zaslišijo trobentanje so tako prestrašeni, kakor pred levovim glasom. V bližini Mermoljevega predsednika „jekina“ stoji trobentač, ki se v svojih prostih urah uči trobentanja. Nekega dne proti večeru se je vadal pred svojo hišo trobentanja. To je omenjenega človeka tako razka-

čilo, da je kakor stekel pes, bos in go-loglav pritekel k njemu, češ, da ga namlati in še trobento vzame. Naš „Orel“, ki je še mlad, se je umaknil v hišo. Škandal od takega inteligenta, ki stoji v ospredju cele agrarne patrije. Obžalujemo, da Vas moramo opozarjati na Vaše surovo obnašanje. Opozarjamo tudi tistega mešetarja krav, da naj se nikar ne vtika v naše stvari, naj hodi raje v Gorico na semenj za krave glihat, ker v drugi stvari ne razume ničesar. Če misli, da razume, prosimo ga, da nam raztolmači o svoji „3. kuriji“, ki zmiraj pravi o njej. Ubogi možicelj! odkar so ga zavrgli za pregledovalca goveje živine v zavarovalnici, zdaj se hoče utihotapiti pa za agitatorja deželnozborskih volitev. Ubogi Mikel! bode šlo vse raketom zvižgat, ti in tvoja „3. kurja“ in še tvoji „ostro“ povrh. Skrbj raje za popravljanje pristranskih cest in stez, koder navadno hodiš agitirat, da se postriže vzelja, da se le s tvojo kosmato brado noter ne zamotaš. Privoščimo tebi Mikel in tvojemu botru Pepu dosti „šnofanja“ radike. Vaš veliki Mermolja naj Vam da svoj blagoslov.

Iz ajdovskega okraja.

a Selo na Vipavskem. Nekaterim zarukancem je zelo na poti naše izobraževalno društvo za Batuje-Selo. Za njih je naše društvo poneumnjevalno. Tako pravijo namreč v „Primorcu“. Jim ne zamerimo, kajti mi smo uverjeni, da kakršen je dopisnik, misli, da so enaki njemu tudi drugi. Kdo draži, laže in hujska, to ve menda pri nas vsak otrok. Jezila vas je naša veselica. Žugali ste, da bode vse pobili in da bode tekla kri! Olike! A na veliko vašo nevoljo se je veselica lepo končala ob lepi udeležbi ljudstva. Škoditi ste nam hoteli s plesom na Bavčarjevi njivi, a ste bili sami hudo oškodovani. Namesto da bi kri tekla na naši veselici, so tekle kronice iz liberalnih žepov. Pravijo, da so najeli dve godbi, skupili pa da so le 118 K. Govori se tudi nekaj o javnem plesu, za katerega jim je baje manjkalo dovoljenje. Kako je s to rečjo? Odgovori, dopisnik „Primorca“!

a Šmarje. Kat. slov. izobraževalno društvo v Šmarjah se najiskrenejše zahvaljuje velespoštovanemu gospodu Mirku Poljšak iz Šmarij, slušatelju eksportne akademije na Dunaju za podarjene knjige društveni knjižnici. Priporoča se vsem blagim dobrotnikom v blagohotno naklonjenost. Predsednik.

Iz kanalskega okraja.

kl Iz Deskelj. — Veselica, katero je priredilo naše izobr. društvo v nedeljo, je nad vse pričakovanje dobro vspela. Petje mešanega zbora bratskega društva iz Avč pod vodstvom večkega pevovodje Fr. Kovačič in petje domačega mešanega zbora, katero je vodil marljivi pevovodja Fr. Školaris, je bilo lepo. Sploh se je celi program zvršil krasno. Igre in deklamacije so bile mojstersko izvedene. Najiskrenejše se zahvaljujemo vsem gg. gostom, ki so nas posetili s svojo navzočnostjo. V svojo dolžnost si tudi štejemo, zahvaliti se bratskemu društvu iz Avč za njegovo sodelovanje pri veselici. Tudi bratskemu društvu z Anhovega bodi iskrena zahvala za njegov obisk!

Iz tolminskega okraja.

Vpokojeni učitelj Vrtovec torej misli res kandidirati, kakor je razvidno iz sobotne „Soče“, na narodno napredni program. Na vse pretege se hvali, koliko dobrega je storil Tolmincem. Ko-

liko dobrega je storil za-se, je pozabil povedati. Sicer Tolminci vedo jako malo povedati o Vrtovčevih zaslugah za kmete, kvečjem to, da je iz učitelja postal dober posestnik in trgovec, ter vleče lepo pokojnino, česar mu seveda ne zavidamo. Mož je priden in podjeten zase. Kandidaturo oziroma misel, da bo sedel v deželni zboru naj si le izbije iz glave. Zato bodo uže poskrbeli volilci, da se mu ne bo treba žrtvovati za kmeta, kakor se je v Tolminu, kakor se on hvali. Ako povemo, da je Vrtovec kandidat liberalnega učiteljstva, ki nima drugega pred očmi nego povišanje učiteljskih plač, potem bo naše ljudstvo menda vedelo, kaj mu je storiti z Vrtovcem. Vrtovcu svetujemo, naj le v miru živi kot bogat upokojen nadučitelj, ako si hoče prihraniti veliko blamažo.

t Iz baške doline. Pred deželnozborskimi volitvami. Kedo bi mislil, da znajo naši liberalci na tako nesramen način agitirati! Bilo je ob času, ko so naši „naprednjaki“ z vozmi in z vsemi silami silili volilce voliti na svojo stran. Tedaj sta dva mogočnega nekemu staremu možu žugala, da, ako ne gre volit na njih stran, ga nabijeta. Drugi agitator je tudi hotel, da mora iti tudi neki star mož, oziroma da ga z vozom popelje zastoj tja in nazaj. Pa mož je bil toliko razsoden, da se ni pustil od teh ničvrednežev za nos voditi. Ker se je pa hišna družina temu protivila, češ, da se ga mož rad malo preveč, navleče, pa je rekel, da bo že on skrbel, da ga pripravi nazaj domov. Nazadnje je prišel agitator sam najbolj natrkan domov. Pa porečete: Mi hočemo imeti svobodo! Mi tudi, toda človeško, ne živinsko! —

Opazovalec.

Od nekod. Dne 27. t. m. nahajal sem se slučajno v Tolminu. Ogledal sem si trg in prijazno okolico, ter slednjič ustavil se za nekoliko trenutkov v javnem vrtu tik uradnega poslopja. Kar naenkrat zaslišim od volčanske strani divje laško vpitje. Kako je to mogoče v narodno-naprednim Tolminu, sem si mislil sam pri sebi? Kaj vidim? Cela tolpa laških razgrajačev sedi na vozu obloženim s senom in prepeva laško izzivajočo pesem. Nella patria del Rossetti itd. in voznik teh razgrajačev je bil, čujte in strmite, Veleslovan, liberalen kandidat Vrtovec, kateri se je, kakor je bilo brati iz njegovega obraza, jako srečnega počutil v tej dični družbi. Kakor sem zvedel pozneje, ložira ta laška banda pri Vrtovcu in se obnaša po Tolminu arogantno in izzivajoče. Veleslovan, napreden Vrtovec je pa tej lepi družbi vedno dobrodošel kavalir. Narodno-napredni Tolminci ki toliko povdarjajo njih narodnost in naprednost, pa vse to mirno gledajo in nobeden nima toliko korajže, da bi napravil temu izzivanju konec. — Najbrž se bojé Vrtovca, ki hoče celi tolminski okraj komandirati, kot kak turški paša. Če je temu tako, čestitam liberalnim Tolmincem na njih „Durchfallskandidatu Vrtovcu“. Živijo narodno-napreden Tolmin. Eviva šior Vrtovec.

Popotnik.

Iz kobariškega okraja.

kd Kobarid. Pred dvema letoma je na sklep starešinstva v Kobaridu napravilo županstvo prošnjo za pripravnico za srednje šole v Kobaridu, katera je zdaj zagotovljena, da začne s šolskim letom 1909—10.

Učenci se bodo sprejemali 15. in 16. septembra. Sprejme se do 50 učencev. Starost učencev ne sme biti pod 9 letom in nečez 13 let. Od učencev se zahteva znanje končanega tretjega razreda ljudske šole. — Ta korak je vzradostil vse, kateri se zanimajo za napredek ne le Kobarida, ampak celega

sodnega okraja. Do sedaj je bilo radi premnogo učencev, katere so stariši vozili v pripravnico v Gorico, težavno jih spraviti v potrebno šolo. Zdaj pa, ko je odprta nova pripravnica za srednje šole v Kobaridu, je posebno ugodno za sodni okraj kobariški in bovški, da lahko nastanijo svoje učence v Kobaridu, kjer se vdobi dosti primernih stanovanj po primerni ceni, dosti ceneje, kot v mestih.

Iz cerkljanskega okraja.

c Iz Cerkna. Liberalci so res čudne pasme ljudje. Danes se nič več ne čudimo, če trdijo o sebi, da so opičnega pokolenja, ker vse posnemajo prav tako kakor opice. Ko so naši fantje ustanovili telovadni odsek in si nabavili kroj, takoj so tudi liberalci ustanovili „Sokolčiča“. Da bi pa svet ne mislil, da v Cerknem ni liberalnih sokoličev, so si nabavili uniformo — ker jim fantov manjka — vsi liberalni stari dedci od Korbarjevega Tomaža do lesenega Makuca. To vam je „Sokol!“

Polovica teh še prej nikdar ni videla telovadbe in tudi ne vedela, kaj je „sokol“. Zadnji teden pa se je pričela dresura. Vbogi Makuc se v potu svojega obraza trudi, da bi se prav obrnil, pa ne gre in ne gre! Korbarjev Tomaž je pa tako neroden, da vedno stopi svojemu sosedu na nogo, tako da nobeden ne mara biti v njegovi bližini.

Največja reklama za sokolsko telovadbo 5. septembra je to, da bodem videli Makuca v uniformi. To je boljša reklama kakor vsi lepaki in vsa reklama v časopisih. Vse težko pričakuje zaželenega dne, ko bo več zabave kakor v kaki menažariji z največjim lovom, opico ali krokodilom... Vse kar leze in gre in liberalno čuti, se pripravlja na ta „velik“ dan. Kako se bode komedija obnesla, bomo že sporočili. Sokolički so čudni ptički, a mi jih poznamo, zato se ne udamo!

Iz Cerkna. — (Čitalnica rediviva.) Po dve in pol letnem spanju so zaspani liberalci zopet pričeli čitalnico oživljati k življenju, v kateri dve in pol leti ni bilo nikakega znaka življenja. Drugega v tem času niso storili v tem društvu, kakor da so spremenili pravila v čisto liberalnem smislu ter sprejeli kot glavno točko ples. Spremenili so tudi vse druge točke, ki se nanašajo na društveno geslo „Vse za vero, dom, cesarja“, koje geslo se blišči le še na društveni zastavi v veliko nesoglasje s pravili. Čitalnica je sedaj preustrojena popolnoma po Gabrščekovem receptu, in ni dvoma, da jim v najkrajšem času zapove izbrisati z društvene zastave tudi geslo „Vse za vero, dom, cesarja“, kakor je to geslo tudi on sam vrgel iz svojih listov. S svojim novim pravilom se je čitalnica popolnoma izneverila prvotnemu demokratičnemu programu, ter je danes le še shajališče nekaterih liberalcev. Kdor je bil na občnem zboru na sv. Jožefa dan 1. 1907, se bo še spominjal, s kako oliko in s kakimi sredstvi so nastopali nekateri liberalci, da se jih je mogel sramovati vsak pošten človek. Vpisovali so zadnje dni svoje pristaše v društvo brez njihove vednosti, da so si na tak nepošten način pridobili večino. To je odkrito pred pričami priznal tedanji tajnik liberalcev Stravs, da se je tako delalo.

Odpor proti temu je bil čisto naraven. Izstopila je večina članov, ter pristopila k „Slov. kat. izobraž. društvu“, ki je največje nepolitično društvo na Cerkljanskem.

K ustanovnemu zboru „Sl. kat. izbr. društva“, kateri se je vršil na dan sv. Jožefa 1. 1907 je prišel tudi predsednik Čitalnice g. Jurman, kateremu se je dokazalo, da se je Čitalnica izneverila svojemu programu. G. Jurman je slovesno zatrdil, da bode Čitalnica vedno tudi v naprej delovala po programu:

„Vse za vero, dom, cesarja“. Sedaj pa pogledjmo, koliko drži liberalna moška beseda! Lepaki po Cerknem naznanjajo, da praznuje Čitalnica 40letnico svojega obstanka. Na vspeh pa zaman iščeš sv. maše, s koje se je dosedaj pričela še vsaka večja slavnost cerkljanske Čitalnice. Tudi zaman iščeš kake točke, ki bi jo Čitalnica zamogla izvršiti iz svojih moči. Zavrgli so društveno geslo, a s tem pokopali tudi Čitalnico, ki je danes brez pomena, kakor je brez pomena liberalno „Bralno društvo“, od kojega ostankov je le še tabla na Makucovi hiši.

Nedelavnost cerkljanskih liberalcev pa hočejo zakriti tuja društva, ki jim pridejo v Cerkno delat štafažo 5. sept. — Brez kake izpremembe pa vrši in nadaljuje delo po starem našem geslu: „Vse za vero, dom, cesarja“ „Slov. kat. izobraževalno društvo“, tako, da se od stare Čitalnice — preden je prišla liberalcem v roke — razločuje edino le po naslovu. Prihodnje leto bode naše društvo tudi že imelo svoj društveni prapor, ki bo popolnoma enak prejšnjemu, le nekoliko večji. Takrat bode ljudska duša dobila zadoščenje zato, ker se pod prejšnjim blagoslovljenim praporjem zbirajo sedaj svobodomiselne čete! Takrat bo pravi ljudski praznik, dan obnove naših versko-narodnih načel! (Dalje prihodnjič).

Iz bovškega okraja.

Trentarski junaki, ki so rešili pone srečenega ljubljanskega zdravnika dr. Stojca iz triglavskega pogorja na Škrlatici se imenujejo: Komac Jože (Plavec), Anton Tožbar (Špič), Komac Andrej (Motasin) in Janez Berginc. Slovensko planinsko društvo izda razglednice s sliko imenovanih štirih junakov. Planince in hribolazce opozarjamo na te razglednice.

Iz komenskega okraja.

km Komen. Dne 25. avgusta je bila starešinstvena seja, pri kateri se je razpravljalo tudi o sprejemu prevzvišenega knezonadškofa, ki deli sedaj zakrament sv. birne v komenskem dekanatu. Napredna znanca in trtorejca Štrekelj in Švara sta bila za to, da se ne napravi slavoloka za vsprejem prevzvišenega. Nekdo drugi pa je predlagal, naj se slavolok napravi, češ, kakor so delali naši predniki, tako delajmo tudi mi, kar je seveda obveljalo in sta ostala trtorejca na čistem. Pri sprejemu prevzvišenega pa je stalo uradništvo ob slavoloku na eni strani, županstvo na drugi strani. Ker je prevzvišenega pozdravil uradni komisar in je prevzvišeni šele potem odzdravil županstvu, je to znanega Švaro, ki je ta čas tičal doma, tako jezilo, da je ukazal nekaterim, naj koj poderejo slavolok. Kako naj ožigosamo po vrednem tako postopanje naprednega trtorejca?

km Volčji grad. Minulo nedeljo ob 6. uri pop. je obiskal našo cerkev prevzvišeni knezonadškof. Ob vходу v občino smo ga pričakovali v obilnem številu. Prevzvišenega je pozdravil v imenu občine podžupan g. Štolfa, v imenu šolske mladine pa g. Vinko Metlikovec. Prevzvišeni je jako vljudno odzdravil. Med pokanjem topičev in pritrovanjem zvonov smo se podali k blagoslovu v cerkev. Po blagoslovu se je prevzvišeni prijazno razgovarjal s posamezniki.

Drobtinice.

Peklenski stroj v poštnem omotu. Honvedski vojni sodnik v Košicah Matyassy je prejel te dni po pošti mali zabojček iz Budimpešte, na katerem je bil zabeležen kakor odpošiljatelj dvorni juvelir Baru, a kakor vsebina je bilo na-

značeno srebro v vrednosti 200 K. Ker ni sodnik ničesar naročil, je bil silno iznenaden, ali ker je bila pošiljatev označena z njegovo adresno, jo je vendar le vsprejel ter šel v svojo sobo, da jo odpre. Odstranivši pokrovo zabojčka, je našel drugi zaprt zabojček. Ko je hotel ta zabojček odpreti, se je pripetila silna eksplozija, vsled katere je bil sodnik vržen v kot sobe ter je zadobil hude opekline na rokah, obrazu in prsih. Pisalna miza in stol in vse reči, ki so bile v sobi, so bile povsem razbite na kose. Isto tako je bilo vsled poka v sosednih sobah razmetano po tleh vse pohištvo. Na detonacijo se je zbralo pred hišo mnogo ljudi, ki so vdrli v stanovanje in prožili sodniku prvo pomoč. Redarstvo je ugotovilo, da je bil usodni zabojček oddan na pošto v Budimpešti dne 23. t. m. ob 4. uri pop. Sodnik Matyassy, ki je bil zaslišan, ni mogel o stvari ničesar reči. Redarstvo je o tem obvestilo vojaško oblastnijo, ki je od svoje strani zaukazala strogo preiskavo. Dognalo se je, da je bil pošiljatelj peklenskega stroja honvedski stotnik Sebestjan Junga iz Velike Kaniže. Stotnika Jungo so aretirali.

Rumunski škofje za pravice svojega naroda. — Konzistorij aradske škofije je v svoji seji enoglasno sklenil, da Apponyeve naučne postavbe ne bo izpolnjeval in vsakega kateheta, ki bi krščanski nauk ne poučeval v rumunščini, cerkveno kaznoval.

Žabji dež. — V nekem guvernementu v severni Ameriki je divjala nevihta, med katero je padlo na zemljo med jakim dežjem na tisoče malih žabic, ki so pokrile ceste in železniški tir tako, da je bil promet nemogoč.

Grozodejstva Kabilov. — Neki španski begunec je pripovedoval, da se nahaja na vrhu gore Gurugu v Maroku 300 m globoka razpoklina, ki je napolnjena z mrtvimi trupli Špancev. Kabilil odrežejo kos za kosom posamične ude ujetim Špancem, dokler v največjih mukah ne izdihnejo duše. Potem jih vržejo v omenjeno razpoklino. Ozračje v ondotni bližini je že vse okuženo od gnijočih mrtvih trupel.

Velik močan potres v Italiji. — V provinciji Sieni je bil te dni močan potres, ki ji razrušil v mnogih krajih hiše. Več oseb je ubitih, veliko ranjenih. Škoda je velika.

Velika povodenj je bila v Mehiki Reka Sv. Katerina je stopila iz struge ter 15.000 oseb spravila ob streho. 800 je baje potopljenih.

Strašna eksplozija. — V Budimpešti je v petek nastala v neki čistilnici petroleja strašna eksplozija, ki je celo tovarno razrušila ter okoli sto delavcev težko ranila. Sedem težko ranjenih je že umrlo. Stanje drugih ranjencev je še vedno nevarno.

Za kratek čas.

Premetenost. „Dragi možiček, poslušaj, kaj ti povem! Ravnokar sem si mislila nabaviti krasno jesensko obleko, pa sem tebi na ljubo opustila to misel ter ti tako prihranila vsaj 100 kron. Kaj ne, od teh podariš meni iz hvaležnosti 50 kron?“

Vsakdanje. A: „Slabo, slabo gre moj obrt; vedno več moram doplačevati!“ B: „Potemtakem bi jo jaz opustil.“ A: „Ob čem naj pa potem živim?“

Pred mojstrom. Pomočnik: „Oženil bi se rad!“ — Mojster: „Kaj vam pa pade v glavo?“ — Pom.: „Da gosp. mojster! Rad bi bil sam svoj!“ Moj.: „To je nesmisel! Sam svoj hoteti biti in se oženiti!“

Loterijske številke.

28. avgusta.

Trst 83 50 12 90 79

Zahvala.

Podpisani se zahvaljujem „Vzajemni zavarovalnici“ v Ljubljani, ki mi je izplačala celo zavarovalnino brez odbitkov, ko mi je ogenj uničil dne 10. avgusta t. l. mojo žago. Tem potom priporočam slavnemu občinstvu imenovano zavarovalnico, ki je edina slovenska zavarovalnica.

Osek, dne 27. Vel. srpana 1909.
Anton Toplikar,
posestnik.

Zlato na obroke!

Kdor pošlje 14 K, dobi takoj krasno, pristno zlato uro »Plaque«, z dvojno pokrovčjo. Javši se za pet let. Zraven te dobi 14 karatsko zlato verižico, moderne oblike, 56 gramov težko, uradno puncirano, za 150 K. — Kdor vzame na obroke le 5 K na mesec. Prosimo za gospode in gospe. Prvi znesek se pošlje lahko po poštne povzetju.

Ogerska industrija za izdelovanje ur.
Ujbanya (Ogersko).

Ušesno olje

višjega štabnega zdravnika in fizika dr. G. Schmiedta odstrani kmalu in popolnoma časno

gluhoto, ušesni tok, ušesno brenčanje in gluho

Cena steklenice K 4 z navodilom vred. Dobiva se v lekarni

G. CRISTOFOLETTI-ja v GORICI.

Odlikovana mizarska delavnica s strojevim obratom

ANT. ČERNIGOJ

Gorica Tržaška ul. št. 18.

Zaloga pohištva iz lastne delavnice.

Izdeluje
cerkvena dela,
spovednice,
klopi, okvirje,
klečalnice itd.
Vsakovrstna
dela za stavbe.

Zaloga pohištva.

Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu v mestu in na deželi, da sem otvoril zalogo vsakovrstnega pohištva in imam svojo lastno delavnico. Sprejemam naročila iz mesta in dežele; priporočam se velečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu in vsem drugim cenjenim odjemalcem za obilno naročbo. — Cene zmerne in poštene.

Z najodličnejšim spoštovanjem.
vedno udani
mizarski izvedenec

Alojziji Kerstan,

Gabrovica 13, p. Komen.

Peter Cotič,
čevljarski mojster, Gorica,
Gosposka ulica 1
Raštelj 32.

Zaloga vsakovrstnih čevljev za odrasle in otroke. Naročila z dežele se po pošti razpošiljajo. Cene zmerne.
Edino zastopstvo najboljšega čistila za črevlje in usnje v prid družbe sv. Cirila in Metoda.

Podpisani priporočam veleč. duhovščini in p. n. slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo izvrstno
delavnico.

Izvršujem točno in pošteno po najnovejših vzorcih. Pričakujem obilnega naročila in bilježim

z odličnim spoštovanjem

IVAN ŠULIGOJ,
krojaški mojster

ulica sv. Antona 12, GORICA.

Anton Potatzky

v Gorici, na sredi Raštela hiš. št. 7.

Trgovina na drobno in debelo.

Najceneje kupovališče nürnberskega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

Potrebščine

za pisarne, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke in šivalne stroje.

Potrebščine

za krojače in čevljarje.

Svetinice, rožni venci mašne knjižice.

Hišna obnava za vse letne čase.

Posebnost:

semena za zelenjavo, trave in detelje.

Majbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejmi in trgih ter na deželi.

Delavnica cerkvenih posod
in cerkvenega orodja
Fr. Leban
Gorica,
Magistratna ulica št. 5.
Priporočam preč. duhovščini svojo delavnico cerkvenega orodja in cerkvenih posod, svečnikov itd., vsakovrstnih kovin v vsakem slogu po najnižjih cenah. Popravlja in prenavlja stare reči.
Blago se razpošilja franko.

Svoji k svojim!

Staroznana narodna trdka:

Anton Iv. Pečenko

GORICA, ulica Jos. Verdi 26,

postreže pošteno in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinogradov; potem s pylenjskim pivom „prazdroj“ iz sloveče češke „Meščanske pivovarne“, in izbornim protivinskim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodčkih in steklenicah; z domačim pristnim tropinovecem I. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 lit. naprej franko goriška postaja.

Cene zmerne.

Odlikovana pekarija

in sladčičarna

K. Draščik

v Gorici na Kornu

(v lastni hiši)

Izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, torte, kolače za birmanoe in poroke, pince itd. Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali orig. buteljkah. Priporočam se sl. občinstvu. Cene jako nizke.

VIKTOR TOFFOLI
GORICA

Velika zaloga oljkega olja iz najugodnejših krajev

Jedilno olje po 96 v. liter	
Jedilno fino	K 1:04
istrsko	„ 1:20
Corfu	„ 1:20
Puglie	„ 1:28
Jesih vinski	„ 1:28
Marsiglia	„ K 1:28
Bombay	„ 1:20
Bari	„ 1:40
Lucca	„ 1:60
najfinejše	„ 2:—
Milo in luči.	

Priporočam č. duhovščini in cerkvenim oskrbnikom.

Edina zaloga oljkega olja v Gorici, via Teatro 16 in via Seminario 10.

Letnik

1910

naše „Družinske pratike“

je ravnokar izšel in se dobiva skoro po vseh trgovinah, na debelo pa v Ljubljani: v »Katoliški Bukvarni«, prodajalni »Katol. tisk. društva«, dalje v trgovinah Ant. Krisper, Vaso Petričič in Ivan Korenčan; v Trstu: prodajalna »Kat. tisk. društva«, v Celju: Zvezna trgovina.

Cena komadu 24 vin., po pošti 10 vin. več
Zahtevajte jo povsod in ne dajte si vsiljevati drugih pratik!

Kell-ov lak

najboljši lak za tla mehkega lesa. —

Keil-ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 vin.

Keil-ova pasta za črevlje po 30 v.

Keil-ov lak za zlatenje okvirje 40 v.

Keil-ovo leščilo za pode 90 v.

Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah

ima vedno v zalogi trdka:

Konjedie & Zajec, Gorica.

Postojna: Anton Ditrich.

Reka: mirodinica F. Jechel.

Ljubljana: Leskovič & Meden.

Mali Lošinj: G. P. Budna.

Pulj: Augusto Zuliani.

Rovinj: Giuseppe De Vescovi.

Sebenik: Fausto Inchiostri.

Tolmin: Lud. Kacafura.

Lekarna

Cristofolletti v Gorici

Prave in edine žel. kapljice
s snamko sv. Antona Padovanskega.

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice uredijo vedno prebavljane, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. — Okrepé želodec, storé, da agine v kratkem času omočica in životna lenost (mrtnost). Te kapljice tudi storé, da človek raje je

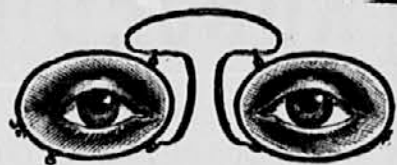
Cena steklenici 60 vin

POZOR!

Edini specialist - optik

J. Primožič

Gorica na Kornu št. 13,

priporočam svojo bogato zalogo optičnih predmetov kakor: raznovrstna očala bodisi niklasta ali zlata v vseh številih, (Bergkristal), leče itd. vse le po zdravniških predpisih.

Velika izber: barometrov, toplomerov, zdravniških toplomerov, kukal za lovce in hribolazce, vage za vino, žganje in razne druge tekočine, mikroskopov ter drugih predmetov spadajočih v to stroko.

Popravila se izvršujejo točno in po zmernih cenah, — Cena blagu konkurenčna.

Na željo se pošilja blago tudi na dom. Za mnogobrojna naročila se toplo priporočam

J. Primožič, optik.

Oznaniło.

Podpisani najuljudneje priporočam sl. občinstvu, posebno Bricem svojo

prodajalno jestvin,

v kateri se nahaja raznovrstno boljše in ceneje blago kot v mestu. Blago dobiva naravnost iz tovarnen. Zraven tega priporočam tudi svojo

gostilno,

v kateri toči izvrstno brisko vino. Kuhinja z gorkimi in mrzlimi jedili. Vse po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem udani

ROŽIČ MIHA,

trgovec jestvin in gostilničar

Oslavje št. 141.

Naznanilo.

Naznanjam vsem cenj. starišem, ki pripeljejo meseca septembra svoje sinove in hčere v razne goriške zavode, da sem v to svrhu cene posebno znižal, ter se priporočam vsem onim, kateri bodo potrebovali raznovrstnih oblek, najuljudneje, za prijazen obisk.

Spoštovaje

FRANC RAVNIKAR,

Gorica, Raštelj 16.

ANA LIKAR

naslednica G. Likar
V GORICI -- Semenška ulica šte. 10.
Velika zaloga
pisarniških in šolskih potrebščin.
Raznovrsten papir in papirnati izdelki.
Knjige: molitvene, šolske, vpisovalne itd.
Svete podobe.
Tiskovine za duhovnije in županije.
Tiskanje zasebnih tiskovin: računov, napisov itd.
Pergamentna papir za zavijanje masla.
Svilen papir in peresa za umetne cvetlice
Svetilke in okraski za veselice.
Velika izbira razglednic.
Albumi za razglednice, poezije in slike (fotografije.)
Preskrbuje se vezanje knjig ceno dobro in lepo.
Dobra postrežba vse po nizki ceni.

Novodošlo blago za NASTOPNO SEZONO

se vdobi po zmernih cenah
v delavnici in trgovini z gotovini
oblekanti

Anton Krušič,
krojarski mojster in trgovec
v Gorici Tržaška ulica šte. 16
(v lastni hiši).

Opozarja se gg. odjemalce, da je došla
ravno kar velika množina raznovrst-
nega blaga kakovosti iz avstrijskih
in angleških tovarov najrazličnejših

za vsaki stan.

Prosiva zahtevati listke!

Največja trgovina z železjem

KONJEDIC & ZAJEC

Gorica v hiši Monta.

Priporoča stavbeni Cement, stavbne nosilce (traverze),
cevi za stranišča z vso upeljavo, strešna okna, vsakovrstne
okove, obrtniško orodje, železo cinkasto, železno pocinkano
medeno ploščevino za napravo vodnjakov, vodovodov, svinčene
in železne cevi, pumpe za kmetijstvo, sadjerejo in vinorejo,
jer vsakovrstna orodja.

Cene nizke, solidna postrežba!

Eno krono nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže s po-
trdili najine nove ameriške blagajne, da je kupil pri naju za
100 kron blaga.

Prosiva zahtevati listke!

Naznanilo.

„Centralna posojilnica registrovana zadruga z
omejeno zavezo“ v Gorici naznanja, da bo obre-
stovala pričenši s 1. januarjem 1909 hranilne vloge po
4½% (štiri in pol od sto)

Posojila se bodo dajala članom:

- a) na vknjižbo po 5½% (pet in en četrt od sto);
- b) „menico oziroma poroštvo po 6% (šest od sto.)

Posojila na mesečna odplačevanja ostanejo ne-
spremenjena tako, da se plačuje od vsacih 100 kron
2 kroni na mesec.

GORICA, 4. novembra 1908.

ODBOR.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji
kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Slovenska manufakturna trgovina

Franc Ravnikar

GORICA — Raštelj 16 — GORICA

priporoča slavnemu občinstvu svojo veliko zalogo raznovrstnega
oblačilnega blaga po najzmernejših cenah.

Postrežba točna in solidna!

Največjo zalogo pohištva za Goriško z lastnimi delavnicami za mi-
zarsko in tapetarsko stroko ima

A. Breščak - Gorica

Gospodska ulica št. 14 (v lastni hiši).

Velika izbira raznovrstnih žimnic, vložkov, ogledal slik, stolov in vsega kar spada
h hišni upravi. Glede cen konkuriram lahko vsakemu, ker prodajam blago iz
lastnih delavnic.

Za mnogobrojna naročila se tople priporočam

ANTON BREŠČAK.

IVAN SCHINDLER,

Dunaj III., Erdbergstrasse 12.

pošilja že veliko let dobro znane
stroje vsake vrste za poljedelstvo.

Mline za sadje in grozdje, stiskalnice za seno, mlatilnice, vitle,
trijerje, čistilnice za žito, luščilnice za koruzo, slamoreznice, stroj
za rezanje repe, mline za golanje, kotle za kuhanje klaje, sesalke
za vodnjake in gnojnice, vodovode, železne cevi, svinčene cevi.

Od sedaj po zopet zdatno znižanih cenah!

Ravno tako vse priprave za kletarstvo: m. dene pipe,
sesalke za vino, gumijeve in konopljene cevi, gumijeve ploče,
stroj za točenje piva, škrinje za led, stroje za sladoled, priprave
za izdelovanje sodovke in penecih vin, mline za dišavo, kavo itd.
stroje za izdelovanje klobas, tehnične za živino, tehnične na drog,
steberske tehnične, namizne tehnične, decimalne tehnične; železno
pohištvo, železne blagajne, šivalne stroje vseh sestav, orodja in
stroje vsake vrste za ključavničarje, kovače, kleparje, sedlarje
pleskarje itd.

Vse s večletnim jamstvom!

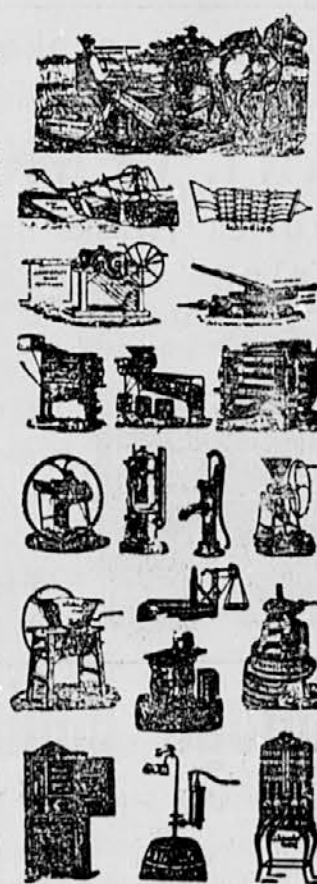
Po najugodnejših plačilnih pogojih, tudi na obroke!
Ceniki z več kot 400 slikami brezplačno,
prekupi in agentje zaželeni. =

Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku.

Piše naj se naravnost

Ivan Schindler,

Dunaj III., Erdbergstrasse št. 12.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu v mestu in na deželi naznanjamo, da
smo prevzeli od g. Ant. Jeretiča

mirodilnico in papirnico

v tekališču Josipa Verdija,
(tik sadnega trga.)

Za mnogobrojen obisk se tople priporočamo

Toroš-Drobnič & drug.